

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1949. G.

24. JULIJĀ

Nr. 30 (236)

PSRS Jūras Kara Flote — padomju tautas lepnums

JĀNIS GRANTS

Sodien mūsu dižās Dzimtenes tauta svin gadskārtējo Jūras Kara Flotes dienu. Sogad, tāpat kā iepriekšējos gados, šī cildenā tradīcija izvērtīsies par visās tautas kopīgu svētkiem. Ikviens mūsu varonīgās tautas loceklis, vai tas dzīvo un strādā Klusā okeāna, vai Baltijas jūras krastos, sodien ar lepnuma jūtām piemin mūsu jūras robežu uzticārno sargu — slaveno PSRS Jūras Kara Floti, tās drosmīgās kara jūrniekus, mūsu jūras spēku radītāju un izveidotāju Leninga-Stalīna partiju.

Un tas ikvienam dabiski saprotams. Vajag tikai paskatīties uz Tēvzemes karti, lai redzētu, ka nav otras tādas lielvalsts pasaulē, kurai būtu tik garas jūras robežas kā Padomju Savienībai. No 112 tūkstošiem kilometru 47 tūkstoš kilometru robežojas ar jūrām un okeāniem.

Lūk, kāpēc padomju tauta un viņas lielais vadonis biedrs Staļins tik daudz uzmanības un rūpju veltī Jūras bruņotajiem spēkiem, to kadru audzināšanai.

Lielā, radošiem talantiem un uzņēmīgiem dēļiem bagātā krievu tauta pirmā pasaulē uzrādīja slavenus sasniegumus kuģniecībā, Krievu jūrnikiem pieder visievērojamākie atklājumi un pētījumi jūrniecībā, no viņiem mācījušies un smēlušies drosmi visu pārējo tautu jūrniki.

Sodien neviens vairs nespēj apstrīdēt to, ka kuģu būvniecības tehnikā krievu laudis jau sen pierādījuši pārējam pasaulei savas meistarības pārākumu. Vēsture stāsta, ka vēl pirms 250 gadiem angļu un holandiešu tirgotāji devuši priekšroku kuģiem, ko Krievijā būvējuši brāļi Osips un Fedors Bažepini.

To pašu liecina ziņas par pirmajiem bruņo kriešiem, kas parādījās krievu flotē 1873. gadā, tāpat daudz agrāk nekā Amerikā un Anglijā, Krievu tautas ģenijam, neizmēlamajai izdomai un radošajam garam pieder arī ideja par daudzlietu cietiem kaujas kuģu tipiem un to izmantošanu. Krievu inženieri un meistari bija tie, kas uzbūvēja pirmos ledlauzus pasaulē, pirmās zemūdenes un tralerus, kā arī pirmie, kas izgudroja torpedas, mīnu izlikšanu un traļēšanu.

Milzīgu ieguldījumu kuģu būvniecībā un apbruņojuma tehnikas attīstībā devis visā pasaulē pazīstamais Socialistiskā Darba Varonis akademiķis A. Krilovs. Padomju zinātnieka būvētie kuģi savas īpašības un spējas lieliski pierādīja Tēvijas karā un izrādījās pārāki par ienaidnieka floti.

PSRS Jūras Kara Flote dzimusi reizē ar padomju valsti. V. I. Lenins 1918. gadā parakstīja dekretu par Strādnieku-Zemnieku Sarkanās flotes dibināšanu. No tā laika pagājis vairāk nekā 31 gads, un socialistiskās lielvalsts kara flote norūdījusies par spēku, kas spēj nodrošināt mūsu neapveramās dzimtenes krastu robežas un komunikācijas pret jebkuru ienaidnieku jebkuros apstākļos.

Padomju Kara Flotes celtniecību un jūrnieku kadru audzināšanu noteikusi bolševiku partijas griba un lielā Staļina tālredzība. Pēc biedra Staļina plāna un ar viņa ciešāko līdzdalību 1932. gadā tika radīta Klusā okeāna flote, bet 1933. gadā — Ziemeļu flote. Kad mūsu Dzimtene atradās karā uz dzīvību un nāvi pret fašistisko Vāciju, visā pilnībā atklājās Staļina tālredzīgās un gudrās politikas nozīme, tā nepārvērtējamā loma, kāda kaujas flotēm bija mūsu zemes aizsardzībā un ienaidnieku sagrāvē.

Padomju tauta Staļina piecādēs netaupīja ne pūļu, ne sviedru, lai radītu un diendienā stiprinātu socialisma zemes aizsardzības spēkus. Smagās industrijas bāze atļāva partijai uz sākt varenas kara flotes celtniecības programmas realizēšanu. Pirmajās divās piecādēs tika nolaisti ūdeņi četras reizes vairāk ar vismodernāko tehniku apbruņotu kuģu, nekā cara valdība uzbūvēja laikā no 1904.—1914. gadam. Bet padomju strādnieki un inženieri flotes būvniecības tempus vēl kāpināja un vienā pašā 1939. gadā deva flotē 112 kaujas kuģus, Cariskajai Krievijai 112 kaujas kuģu uzbūvēšanai vajadzētu turpat desmit gadu, bet padomju laudis tos uzcela vienā gadā. Padomju laudis izjut dibinātu lepnumu, raudzīdamies uz saviem varenajiem kreiseriem, ātrajiem mīnu kuģiem, spēcīgajam zemūdenēm, straujajām lidmašīnām, kas celtas pašu rokām, pašu zemes līdzekļiem.

Partija veltī daudz pūļu, lai mūsu flote, darba ļaūžu lolojums un lepnums, saņemtu kara mākslā augstā kvalificētus, dzimtenei līdz galam uzticīgus un drosmīgus kadrus, kas turpinātu krievu jūrnieku slavenās kaujas un revolucionārās tradīcijas. Tāpēc flote saņem krietnākos no krietnākajiem dzimtenes dēļiem. Lielajā Tēvijas karā cīņā pret vācu iebrucējiem kara jūrnieki godam attaisnoja tautas uzticību. Ciešā sadarbībā ar sauszemes armijas daļām, flotes karavīri kā smagajās aizsardzības, tā uzbrukuma kaujās deva ienaidniekam iznīcinošus triecienus. Ar vismodernāko tehniku apbruņota, mūsu Kara Flote nežēlīgi grāva ienaidnieka spēkus Baltijas, Melnajā un Barenca jūrā, iznīcinādami tūkstošiem transportu un kaujas kuģu, pastāvīgi apdraudēdami pretinieka komunikācijas.

Tauta nekad neaizmirsīs kara jūrnieku varonību un sīkstumu, aizstāvēt pilsetas-varones: Odešu, Sevastopoli, Leningradu un Staļingradu. Ar savu drosmi un kaujas sparū flotes matroži un komandieri sēja bailes un paniku ienaidnieka rindās, radīja apbrīnu un mīlestību tautā.

Lai atceramies Hanko pussalas aizstāvju, varonīgos Baltijas flotes jūr-

niekus, Nelielais garnizons 165 dienas cīnījās pret ienaidnieka pārspēku, kas to bija apšēdis no visām pusēm, dienā izšaudams uz pussalas aizstāvjiem 3500 šāvinu un mīnu. Dārgi ienaidniekam maksāja mēģinājums salauzt padomju jūrnieku pretestību. Pretinieks zaudēja ap 5000 kritušu karavīru un vīrsnieku. Varonīgie pussalas aizstāvji nogremdēja divas ienaidnieka mīnu laivas, 6 torpedu kuterus, vairāk nekā 100 sīkaku kuģu un notrieca 53 lidmašīnas.

Līdzīgiem pašreizējās varonības piemēriem ir bagāta katra padomju flotes kara dienu vēstures lappuse.

Valdība un partija augstu novērtējusi kara jūrnieku izturību un sīkstumu, patriotismu un dzimtenes mīlestību, ko viņi parādīja cīņā pret ienaidnieku. Simtiem flotes karavīriem piešķirts Padomju Savienības Varona nosaukums, jūrnieki apbalvoti ar vairāk nekā 300 tūkstošiem ordeņu un medaļu. Uz daudzlietu kuģiem un vienībām lepmi pļīvo slavenie gvardes karogi, kas izcīnīti niknās jūras kaujās. Pateicīgā tauta savā sirdī mūžam glabās kara jūrnieku N. Ostrjakova, B. Safonova, D. Digova, I. Golubeca, N. Tokareva, N. Gadžijeva, C. Kuņikova, V. Kuzņecova, J. Joseliani, S. Kolšikina, V. Luņina un daudzu jo daudzu citu varoņdarbus.

Generalisimuss Staļins 1945. gadā savā pavēlē teica: «Padomju jūrnieku kaujas darbība izcēlās ar savu bezgallīgo izturību un vīrišķību, augsto kaujas aktivitāti un kara meistarību. Zemūdeni, virsūdens kara kuģu jūrnieki, jūras aviācijas lidotāji, artileristi un kājnīki apguva un attīstīja visu vērtīgo, kas bija krievu flotes gadsimtu tradīcijās.»

Baltijas, Melnajā un Barenca jūrā, uz Volgas, Donavas un Dņepras padomju jūrnieki četrus kara gados ierakstījuši jaunus lappuses krievu jūrnieku slavas grāmatā. Flote līdz galam izpildījusi savu pienākumu Padomju Dzimtenes priekšā.»

Pēc uzvaras pār fašistisko Vāciju un imperialistisko Japānu padomju tauta ar nemazinātu enerģiju turpina rūpēties par saviem jūras kara spēkiem, kas modri stāv Dzimtenes sardzē. Jūrnieki veic jaunus atbildīgus uzdevumus, kuriem ar katru dienu jāattīsta tālāk flotes kaujas spējas. Piecādēs plāns paredz celt jaunus kuģus, ostas un jūras bāzes. Jūras Kara Floti papildinās modernī visu tipu kaujas kuģi.

Mūsu jūrnieki dziļi izprot un cieni tautas rūpes par floti, atbildēdami ar savas meistarības nemīgu paaugstināšanu, ar modernā tehniskā apbruņojuma pilnīgu apgušanu, uz ko tiem norādījis biedrs Staļins.

PSRS Jūras Kara Flote kopā ar pārējiem valsts bruņotajiem spēkiem, pilna pašārvības, modri sarga mūsu brīvo, skaisto Dzimteni, kur tauta radošā darbībā cel savu rītdienas sabiedrību — komunismu.

MŪSU GODA LIETA UN PIENĀKUMS

Līksmas un gavīļu pilnas vēstis nāk šogad no Latvijas laukiem. Bagātas ražas briedumā ligojas mūsu druvas. Raitā saderībā sokas darbi. Člvēks droši griež krāti pretīm dabas ūntumiem un uzvar tos. Tikko bija apklušās ligo dziesmas, kad jau bijis un pakalms sāka tricināt jauni dziedātāju pulki. Aprīņos sākās dziesmu dienas. Tas viss rāda un atbalso kolchozu iekārtas nepārtraukto uzvaras gājienu republikas ārēs. Kā varens ozols tā pieš aizvien plašāk savus zarus, dzēn jaunas saknes arvien dziļāk un dziļāk dzimtajā zemē.

Ar lepnumu un mīlestību visa tauta sarga un kopj zāļojošo kolchozu ozolu. Tautas dzīvēs tas smeļas spēkus un augšanas prieku. Strādnieks fabrikā un tālu jūru braucējs, skolēns, kas vasarā atstājis skolas soli, un zinātnis virs savā laboratorijā — visi ir visi viņi dara darbus, domā domas un rada vērtības, kas padara mūsu kolchozus aizvien stiprākus, bet mūsu kolchozniekus — laimīgākus un pārtikušākus.

Būdamis jaunais, laimīgas dzīves nodrošinātājs, kolchozs padarījis lieku un nederīgu daudz ko tādu, kas līdz šim bija tik ierasts Latvijas laukos. Kolchozs uz laukiem tagad ir arī kultūras dzīves centrs. Kolchozā tagad ir bibliotēka un lasītava, kluhs un sarkanais stūrtis, koris un dramatisks pulciņš, skatuve un sporta laukums, dejas zāle un laboratorija.

Pavasari notika republikas kolchozu mākslinieciskās pašdarbības skate. Pašlaik visu Latviju pāršalkuša aprīņos rīkotās dziesmu dienas. Kolchoznieku kori un dramatiskie pulciņi, kolchoznieku deju kolektīvi un orķestri, kolchoznieki — dziedoņi, muzikanti, deklamatori — ir mūsu lauku kultūras dzīves priekšpulks, pēc kura līdzinās un kuram seko. Pie tam kā mākslinieciskās pašdarbības skatē, tā arī dziesmu dienas kolchoznieku sniegums saucams par mākslinieciski jo augstvērtīgu, kas savukārt liecina par sprāgu un neatlaidīgu kultūras darbu kolchozu sētās. Katram saprotams, ko šis fakts nozīmē visas mūsu tautas turpmākajās gaitās. Tie ir jaunās dzīves spēcīgie asni, kas visiem spēkiem kopjami un sargājami, kuriem jāpalīdz augt un pieņemt spēkā.

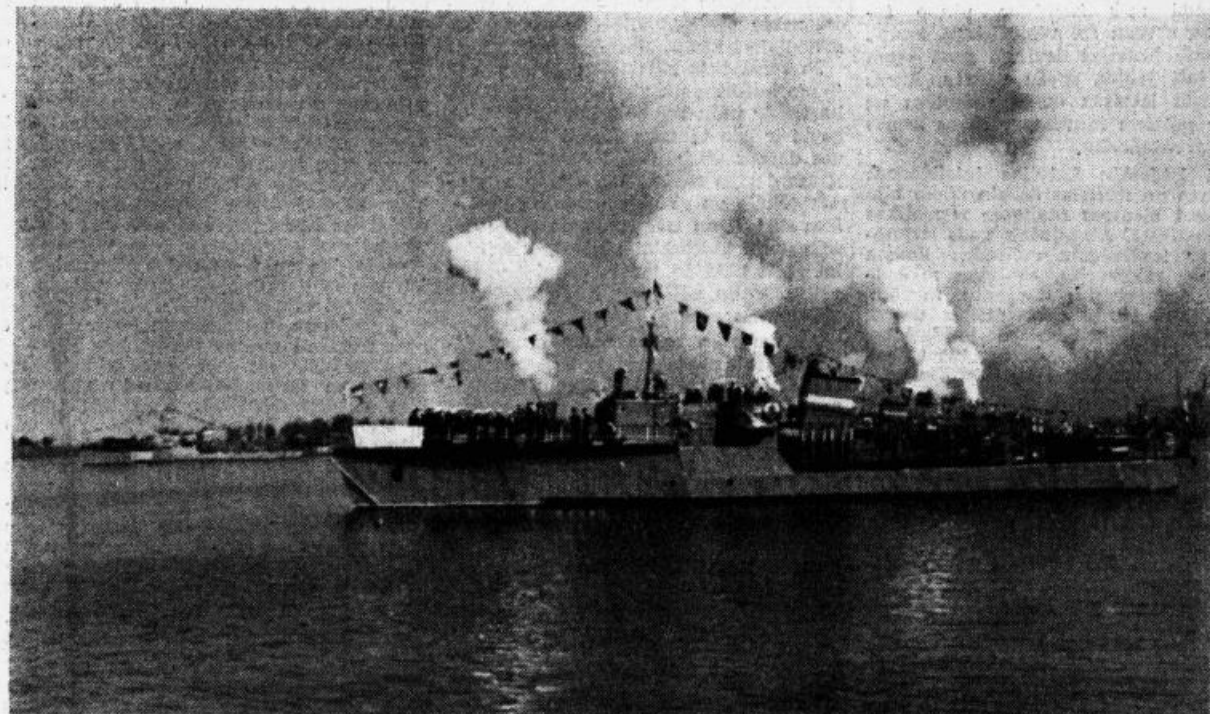
Daudzkārt jau runāts un rakstīts, ka Latvijas padomju rakstnieku un mākslinieku daiļradē kolchozu celtniecības tema gan iepem izcilu vietu, tomēr tās risinājums neatbilst dzīves diktētajām prasībām. Tas ir mūsu vārda, skaņu un krāsu meistaru, mūsu teatra darbinieku un architektu lielais parāds savas tautas priekšā. Kolchoznieki prasa dziesmas, kas gavīlētu par jauno, skaisto dzīvi, gleznas, kas attēlotu viņu varonīgo darbu, grāmatas, kas rādītu, kā aug un veidojas mūsu lauku jaunās kopējs. Kolchoznieki prasa teatra izrādes, kas apliecinātu padomju dzīves varenību un dotu jaunus spēkus. Viņiem vajadzīgas celtnes, kas atbilstu lielajam laikmetam un kalpotu tam. Šis un daudzās citas viņu prasības vēl nav izpildītas vai arī izpildītas tikai pa daļai.

Kā diena no naktis kolchoznieks atšķiras no vecā latviešu zemnieka, kas no saules līdz saulei lieca muguru pārcilvēciskā darbā. Partija un padomju valdība atsūtījusi viņam palīgā gudras mašīnas — veiklākas un spēcīgākas par katru cilvēku. Viņam palīgā steidzas padomju zinātne ar saviem jaunākajiem atklājumiem pētījumiem un atziņām. Grāmata, lekcija, glezna, koncerts, skaistas, dzīve un darbam piemērotas celtnes nav viņam laika kavēklis vai lieka griezība, bet gan ikdienas nepieciešamība, bez kuras viņš nevar un negrib izīkt. Tādēļ ar katru dienu tik strauji pieaug mūsu kolchoznieku kulturalās prasības un vajadzības. To apmierināšana ir pirmām kārtām pašu mākslas, kultūras un literatūras darbinieku uzdevums. Lūk, tas darba lauks, kurā mūsu republikas kolchozniekiem visvairāk vajadzīga viņu palīdzība! Lūk, tas darba lauks, kurā partija aicina nekavējoties stāties ikvienam no mums!

Ir bezgala daudz iespēju, kā to izdarīt. Lai pieminam kaut vai ceļojosas izstādes, mākslinieku trupu izbraukumus, grāmatu veikalu noorganizēšanu kolchozos un padomju saimniecībās, kino izrāžu sarīkošanu, pasākumus, ko veicam šefības kārtā, u. t. t. Arī pieredze šai ziņā jau uzkrāta jo bagātīga. Atliek tikai piemētināt, ka tieši vasarā kultūras dzīve lauku apstākļos šit visaugstāko virni. Turpretim pilsetniekiem brīvdienu un atvaļinājumu laiks rada jo labvēlīgus apstākļus plašai un vispusīgai kulturalai palīdzībai mūsu jaunajiem kolchozniekiem.

Nepietiek radīt par kolchozu dzīvi dziļi idejiskus darbus, kam liela mākslinieciska vērtība, ja tie nav pieejami kolchozniekiem, nepietiek izdarīt laboratorijās svarīgus zinātniskus atklājumus, ja tie nevar atrast ceļu uz kolchoznieku sētām, ja kolchoznieks ik dienas nevar sajūst mākslas, kultūras un zinātnes darbnieku palīdzību un atbalstu. Tā ir sen zināma patiesība. Tomēr ir vietā to atkārtot vēl un vēlreiz. Tieši uz to aizrādīja arī VK(b)P Centralajā Komitejā, apspriežot politisko masu darbu Padomju Latvijas laukos. Kā viens no šī darba trūkumiem tika uzrādīts fakts, ka grāmatas, žurnāli, citas mākslas un kultūras vērtības, kuru pūrs mūsu republikā ir pilns līdz malām, ne vienmēr pieejams socialistisko lauku kopējam. Tas liek būt modriem par kolchoznieku kulturalo vajadzību apmierināšanu.

Kolchozu iekārtas uzvara sagrāva pēdējo ienaidnieka cietoksni, kas bija dziļi ieracies Padomju Latvijas laukos. Nozīmības ziņā šis lūzums piedzīvinājis 1940. gada jūnijā un jūlijā notikumiem. Tauta to saprot. Tādēļ kolchozu celtniecību un nostiprināšanu tā uzskata par vienu no vissvarīgākajiem uzdevumiem, kura atrisināšanā, nežēlojot spēkus, pūles un zināšanas, jāpiedalās ikvienam patriotam. To darīt ir arī rakstnieku un mākslinieku svēts pienākums. Konkrēti uzdevumi sprauti, vajadzīgās iespējas nodrošinātas. Ceļš uz kolchoza sētu katram pavērts. Lai tagad runā darbi!

Padomju jūrnieku saluts

Tautas veltes savai Padomju Latvijai

Esam aizvadījuši 21. jūliju — svinīgo dienu, kad tauta ar lepnumu un gandarījumu atzīmēja savas padomju republikas deviņus gadavērtēkus.

Darbs mūsu zemē ir pienākums un goda lieta. Tā rakstīta Stalīna Konstitūcijā, jo šī padomju cilvēka patiesība dziļi un neizdzēšami ievēgta katrā dzīvās socialisma zemes pilsoņa sirdī. Darbs, darbs uzvaras, kas veļu Padomju valsts svaru un pasākuru komunisma triumfam, bija tas, ar ko lepojāmies savā lielajā svētku dienā.

Atzīmējot deviņus gadus kopā padomju vārā nodibināšanas Latvijā, mīļā notika svinīga sēde, kurā piedalījās partijas, padomju un sabiedrisko organizāciju, Padomju Armijas un Flotes pārstāvji. Kā tas padomju svētkos parasts, šai sēdē tika runāts par darbu un cīņām, par uzceltām rūpnīcām un iecīnām kaujām, par lielām panākumiem visās dzīves jomās un par vēl lielākiem uzdevumiem, kuru izpildei esam gatavi atdot visu savu prasmī, zināšanas un spēkus. Republikas gadadienas sanāksmē referēja Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks J. Ostrovs. Viņa ziņojums bija īss, novērtis pārskats par Padomju Latvijas darbību jaušamā veidā deviņus gadus. Runātais minēja konkrētus faktus, nosauca precīzus skaitļus, kas stāstīja, ko esam pārdarījuši. Ziņojumā ir vieta, kurā teikts, ka jau 1949. gada maijā Padomju Latvijas rūpnīcība produkcijas apmērā pārsniedza 1950. gadam plānoto vidējo līmeni. Tie ir vienkārši vārdi, bet aiz šiem vārdiem ir milzu darbs, lai svētku dienā būtu tiesība runāt par to, ka republikas rūpnīcība aizsteigusies laikiem priekšā par veselu gadu, bija vajadzīgs mūsu varonīgās strādnieku šķiras radošās enerģijas saspīdinājums, bija vajadzīga nemīnīgā darbināšanās, bija vajadzīga nemīnīgā darbināšanās, bija vajadzīga nemīnīgā darbināšanās.

Republikas gadavērtēkiem vēltās svinīgās sēdes dalībnieki nosūtīja biedram Stalīnam vēstuli. Brīnšķars, cildens saturs ir šai vēstulei. Pēckāra piecādē trīs gados republikas rūpnīcība pieaugusi vairāk nekā trīs ar pus reizes. 1949. gada pirmā ceturksņa plānu tā izpildījusi par 103,2 procentiem un otrā ceturksņa plānu par 100,7 procentiem. Pārī par 60 Rīgas uzņēmumu produkcijas kopvērtībā jau pārsnieguši savus piecādes uzdevumus. Gandrīz vienpadsmit tūkstoš Padomju Latvijas stacionārie izpildījusi par 5 un vairāk gada normu. Tās ir dižas darba uzvaras, par ko runā šie fakti. Skaidri, kas minēti vēstulē biedram Stalīnam, skan kā slavas dziesma padomju cilvēka darbā.

Prieks un gandarījums mūs pārņem, kad lasām to vēstules pārveidoto, kad lasām par lielajām pārveidībām Latvijas laukos. Mūsu republikā tagad nodibināti ap četri tūkstoši kolchozu, kuros apvienojušās pāri par 82 procenti visu zemnieku saimniecību. Kolchozu darba laudas organizētu un sekmīgi veikuši pavasara sēju, likuši drošus pamatus bagātai rāžai kolchozu laukos un tagad pilnā gatavībā stājas pie ražas novākšanas un lauksaimniecības produktu sagādes. Tā ir pilnīga socialisma uzvara mūsu laukos, par ko runā šī vēstule daļa. Šī uzvara ir pati dižākā, ko atnesis Padomju Latvijas deviņais gads. Padomju Latvijas pirmajā gadā mēs izcīnījām pirmo izšķirošo uzvaru šai vēsturiskajā kaujā. Padomju Latvijas deviņajā gadā esam izcīnījuši jaunu, spožu uzvaru, kuras rezultātā latviešu darba zemnieks uz mūžu mūžiem kļuvis par savas zemes vienīgo saimnieku.

Arī Padomju Latvijas inteliģenci, kulturas un mākslas darbiniekus bija ko ziņot biedram Stalīnam republikas svētku dienā. Aizgājušais gads iezīmējies ar ievērojamu daiļrades līmeņa celšanos rakstniecībā, skatuves mākslinieku, komponistu, diriģentu, muzikā, gleznotāju, tēlnieku, arhitektu darbā, uzplaukusi mākslinieciskā pašdarbība, kurā piedalās desmitiem tūkstošiem strādnieku, zemnieku un inteliģences.

Ziņodami tautu Vadonim par savu līdzšinējo darbu, nopietnajiem panākumiem, kas jau gūti, mēs neapziņām, ka nākotnē veicams vēl vairāk, ka diendienā pieaug republikas darba jaužu uzdevumi cīņā par Stalīna pēckāra piecādes izpildīšanu pirms termiņa, par kolchozu iekārtas nostiprināšanu, par vēl varenāku kulturas un mākslas uzplaukumu. Visa Padomju Latvijas tauta deva biedram Stalīnam vārdu, ka darīs visu, lai šos uzdevumus godam izpildītu. Un padomju cilvēkam nav nekā svētāka par savam skolotājam un vadonim dotā solījuma izpildi.

Padomju Latvijas deviņās gadadienas priekšvakarā republikas galvaspilsētā saņēma dārgas veltes, kas vērtis ska-

tāku un krāšņāku sirmās pilsētas seju, darinārtas un patīkamākas tās iedzīvotāju gaitas.

Kuram rīdziniekiem nav sēpēs saņaugusies sirds, skatot barbarisko fašistu saposītu Daugavas krastmalu? Tā bija kā dziļa, sāpīga brūce daiļās pilsētas miesā. Likās, ka vajadzēs desmitiem gadu, lai šo rētu kaut cik aizlīdzinātu. Taču padomju cilvēks spēja pārķīnāt šīs klusās Kurzemes pilsētnas. Jau pagājušajā rudenī daļa Daugavas labā krasta, kas saņēma Komjaunatnes krastmalas nosaukumu, ietērpās krāšņā granīta rotā. Šā gada 20. jūlija pēcpusdienā iedzīvotāju rīcībā nodeva visu Komjaunatnes krastmalu no Valdemāra ielas tilta līdz dzelzceļa tiltam. Atklāšanas mītniā ieradās republikas vadības darbinieki — LK(b)P CK sekretārs J. Kalnbērziņš, Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs V. Lācis, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs prof. Dr. A. Kiršens, A. Nīkonovs, LK(b)P CK sekretāri F. Titovs, A. Nelsons un A. Pelše, ministri, sabiedriski darbinieki, strādnieki, jaunatne.

Visu sejas prieks, lepnums par padomju celtnieku paveikto darbu. Jaunā krastmala liekas kā simbols, kas stāsta par padomju cilvēka neizmējamu spēku, par dzīvības un jaunrades triumfu socialisma zemē, kas neticami īsos termiņos darbu vietā liek pacelties varenām celtnēm, namiem, rūpnīcām, tiltiem. Rīdzinieki bija parādusī lepotos ar savu veco, pirmstāru Daugavmalu, kurus granīta blūkus tik daudz glabājis ekspluatatoru vjēdri nomāktos latviešu strādnieku svēdri. Jaunā krastmala ir nesalīdzināmi skaistāka un stiprāka par veco, tāpat kā padomju cilvēki ir nesalīdzināmi skaistāks un stiprāks par vecās, kapitalistiskās pasaules cilvēku. Un kad stacionārie biedrs Gallitis krastmalas cēlāju vērdā paziņoja, ka celtnieki apņēmies neitaupīt spēkus, lai jo ātri atjaunotu un no jauna izveidotu Daugavmalas nākošos posmus, tad visi klātesošie it kā saskatīja, cik vēl daudz jauna, agrāk nepazīta daiļuma būs mūsu Rīgā jau pēc dažiem gadiem.

Tai pašā svētku priekšvakarā atklāja jauno trolejbusa līniju, kas savieno divus Rīgas rajonus — Sarkandaugavu un Maskavas rajonu. Jaunās 4,5 kilometri garās līnijas maršruts raksturo padomju varas gādību pār darba ļaudīm. Sarkandaugava un Maskavas rajons buržuazijas valdības gados bija tālas nozīmes, par kuru labiercībām Rīgas valdītāji nelikās ne zinīs, jo šeit taču dzīvoja galvenokārt strādnieki. Padomju Rīga, turpretim, tieši strādnieku apdzīvotajiem rajoniem, bijušajām nomalēm vēlti vairākus mūsu zemes ir visvairāk godātais cilvēks, jo viņa darbs ir socialistiskās Dzimtenes varenības stiprākais balsts. Viņa labklāības dēļ padomju valsts nežēlo nekādu līdzekļu. Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas svinību dalībnieki ar lielu gandarījumu uzņēma Rīgas pilsētas Saticsmes un transporta tresta pārvaldnieka A. Rudziņa paziņojumu, ka republikas galvaspilsētas transportnieku kolektīvs apņēmies neatlaidīgi izveidot šo ērto satiksmes līdzekli un dot Rīgas iedzīvotājiem ik gadus par vienai jaunai trolejbusa trasei.

Izcili vērtīga balva Rīgas iedzīvotājiem ir jaunveidojamais kultūras un atpūtas parks Mežaparkā, kura pirmo posmu atklāja, sagaidot republikas gadadienu. Parka atklāšanas svētkos bija piedalījušies ap 100.000 rīdzinieku. Ar nedēļas joproj viņi rīdēja pirmos priekšnesumus jaunajā parkā, ko sniedz mūsu profesionālās mākslinieki un mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Jo īpaši liels rīdzinieku priekš par jauno kultūras un atpūtas parku tādēļ, ka tas ir pašu rokām celts un veidots, ka tā ir īsta tautas celtnie. Parka izbūves darbos piedalījušies 52.000 cilvēku. Katrs darījis darbu, kas viņam visprieņemotākais, un visi kopā radījuši patiešām skaistu un labi iekārtotu vietu veselīgai un kulturalai atpūtai. Rīdzinieku goda lieta šo tautas celtni izveidot vēl krāšņāku, vēl labāk iekārtotu, lai tā kļūtu visas pilsētas lepnums.

Ar varenām darba uzvarām, ar dižiem sasniegumiem visos dzīves novados esam sagaidījuši Padomju Latvijas 9. gadadienu un iegājuši savas republikas desmitajā, jubilejas gadā. Par visu to lieku un skaistu, ko esam ieguvuši, latviešu tauta dziļi pateicīga padomju varai, bolševiku partijai, lielajam Stalīnam. Savu pateicību latviešu tauta izteikusi darbu, kas cels vēl augstāk republikas labklājību un kultūru, kas vairo socialistiskās Dzimtenes slavu un būs cienīgs Padomju Latvijas ieguldījums padomju brāļu tautu kopīgajā darbā un cīņā Padomju Latvijas deviņos gadavērtēkos esam aizvadījuši ar neolokāmu apņēmību, lai desmitais gads, kopā Latvijas pastāv padomju vara, būtu jaunu uzvaru un panākumu gads.

DEBESIS GAVILĒ, ZEMĪTE SKAN...

Klusi lielā priekšvakarā sirmās pilsētas seju, darinārtas un patīkamākas tās iedzīvotāju gaitas. Kuram rīdziniekiem nav sēpēs saņaugusies sirds, skatot barbarisko fašistu saposītu Daugavas krastmalu? Tā bija kā dziļa, sāpīga brūce daiļās pilsētas miesā. Likās, ka vajadzēs desmitiem gadu, lai šo rētu kaut cik aizlīdzinātu. Taču padomju cilvēks spēja pārķīnāt šīs klusās Kurzemes pilsētnas. Jau pagājušajā rudenī daļa Daugavas labā krasta, kas saņēma Komjaunatnes krastmalas nosaukumu, ietērpās krāšņā granīta rotā. Šā gada 20. jūlija pēcpusdienā iedzīvotāju rīcībā nodeva visu Komjaunatnes krastmalu no Valdemāra ielas tilta līdz dzelzceļa tiltam. Atklāšanas mītniā ieradās republikas vadības darbinieki — LK(b)P CK sekretārs J. Kalnbērziņš, Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs V. Lācis, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs prof. Dr. A. Kiršens, A. Nīkonovs, LK(b)P CK sekretāri F. Titovs, A. Nelsons un A. Pelše, ministri, sabiedriski darbinieki, strādnieki, jaunatne.

Visu sejas prieks, lepnums par padomju celtnieku paveikto darbu. Jaunā krastmala liekas kā simbols, kas stāsta par padomju cilvēka neizmējamu spēku, par dzīvības un jaunrades triumfu socialisma zemē, kas neticami īsos termiņos darbu vietā liek pacelties varenām celtnēm, namiem, rūpnīcām, tiltiem. Rīdzinieki bija parādusī lepotos ar savu veco, pirmstāru Daugavmalu, kurus granīta blūkus tik daudz glabājis ekspluatatoru vjēdri nomāktos latviešu strādnieku svēdri. Jaunā krastmala ir nesalīdzināmi skaistāka un stiprāka par veco, tāpat kā padomju cilvēki ir nesalīdzināmi skaistāks un stiprāks par vecās, kapitalistiskās pasaules cilvēku. Un kad stacionārie biedrs Gallitis krastmalas cēlāju vērdā paziņoja, ka celtnieki apņēmies neitaupīt spēkus, lai jo ātri atjaunotu un no jauna izveidotu Daugavmalas nākošos posmus, tad visi klātesošie it kā saskatīja, cik vēl daudz jauna, agrāk nepazīta daiļuma būs mūsu Rīgā jau pēc dažiem gadiem.

Tai pašā svētku priekšvakarā atklāja jauno trolejbusa līniju, kas savieno divus Rīgas rajonus — Sarkandaugavu un Maskavas rajonu. Jaunās 4,5 kilometri garās līnijas maršruts raksturo padomju varas gādību pār darba ļaudīm. Sarkandaugava un Maskavas rajons buržuazijas valdības gados bija tālas nozīmes, par kuru labiercībām Rīgas valdītāji nelikās ne zinīs, jo šeit taču dzīvoja galvenokārt strādnieki. Padomju Rīga, turpretim, tieši strādnieku apdzīvotajiem rajoniem, bijušajām nomalēm vēlti vairākus mūsu zemes ir visvairāk godātais cilvēks, jo viņa darbs ir socialistiskās Dzimtenes varenības stiprākais balsts. Viņa labklāības dēļ padomju valsts nežēlo nekādu līdzekļu. Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas svinību dalībnieki ar lielu gandarījumu uzņēma Rīgas pilsētas Saticsmes un transporta tresta pārvaldnieka A. Rudziņa paziņojumu, ka republikas galvaspilsētas transportnieku kolektīvs apņēmies neatlaidīgi izveidot šo ērto satiksmes līdzekli un dot Rīgas iedzīvotājiem ik gadus par vienai jaunai trolejbusa trasei.

Izcili vērtīga balva Rīgas iedzīvotājiem ir jaunveidojamais kultūras un atpūtas parks Mežaparkā, kura pirmo posmu atklāja, sagaidot republikas gadadienu. Parka atklāšanas svētkos bija piedalījušies ap 100.000 rīdzinieku. Ar nedēļas joproj viņi rīdēja pirmos priekšnesumus jaunajā parkā, ko sniedz mūsu profesionālās mākslinieki un mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Jo īpaši liels rīdzinieku priekš par jauno kultūras un atpūtas parku tādēļ, ka tas ir pašu rokām celts un veidots, ka tā ir īsta tautas celtnie. Parka izbūves darbos piedalījušies 52.000 cilvēku. Katrs darījis darbu, kas viņam visprieņemotākais, un visi kopā radījuši patiešām skaistu un labi iekārtotu vietu veselīgai un kulturalai atpūtai. Rīdzinieku goda lieta šo tautas celtni izveidot vēl krāšņāku, vēl labāk iekārtotu, lai tā kļūtu visas pilsētas lepnums.

Ar varenām darba uzvarām, ar dižiem sasniegumiem visos dzīves novados esam sagaidījuši Padomju Latvijas 9. gadadienu un iegājuši savas republikas desmitajā, jubilejas gadā. Par visu to lieku un skaistu, ko esam ieguvuši, latviešu tauta dziļi pateicīga padomju varai, bolševiku partijai, lielajam Stalīnam. Savu pateicību latviešu tauta izteikusi darbu, kas cels vēl augstāk republikas labklājību un kultūru, kas vairo socialistiskās Dzimtenes slavu un būs cienīgs Padomju Latvijas ieguldījums padomju brāļu tautu kopīgajā darbā un cīņā Padomju Latvijas deviņos gadavērtēkos esam aizvadījuši ar neolokāmu apņēmību, lai desmitais gads, kopā Latvijas pastāv padomju vara, būtu jaunu uzvaru un panākumu gads.

Tai pašā svētku priekšvakarā atklāja jauno trolejbusa līniju, kas savieno divus Rīgas rajonus — Sarkandaugavu un Maskavas rajonu. Jaunās 4,5 kilometri garās līnijas maršruts raksturo padomju varas gādību pār darba ļaudīm. Sarkandaugava un Maskavas rajons buržuazijas valdības gados bija tālas nozīmes, par kuru labiercībām Rīgas valdītāji nelikās ne zinīs, jo šeit taču dzīvoja galvenokārt strādnieki. Padomju Rīga, turpretim, tieši strādnieku apdzīvotajiem rajoniem, bijušajām nomalēm vēlti vairākus mūsu zemes ir visvairāk godātais cilvēks, jo viņa darbs ir socialistiskās Dzimtenes varenības stiprākais balsts. Viņa labklāības dēļ padomju valsts nežēlo nekādu līdzekļu. Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas svinību dalībnieki ar lielu gandarījumu uzņēma Rīgas pilsētas Saticsmes un transporta tresta pārvaldnieka A. Rudziņa paziņojumu, ka republikas galvaspilsētas transportnieku kolektīvs apņēmies neatlaidīgi izveidot šo ērto satiksmes līdzekli un dot Rīgas iedzīvotājiem ik gadus par vienai jaunai trolejbusa trasei.

Izcili vērtīga balva Rīgas iedzīvotājiem ir jaunveidojamais kultūras un atpūtas parks Mežaparkā, kura pirmo posmu atklāja, sagaidot republikas gadadienu. Parka atklāšanas svētkos bija piedalījušies ap 100.000 rīdzinieku. Ar nedēļas joproj viņi rīdēja pirmos priekšnesumus jaunajā parkā, ko sniedz mūsu profesionālās mākslinieki un mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Jo īpaši liels rīdzinieku priekš par jauno kultūras un atpūtas parku tādēļ, ka tas ir pašu rokām celts un veidots, ka tā ir īsta tautas celtnie. Parka izbūves darbos piedalījušies 52.000 cilvēku. Katrs darījis darbu, kas viņam visprieņemotākais, un visi kopā radījuši patiešām skaistu un labi iekārtotu vietu veselīgai un kulturalai atpūtai. Rīdzinieku goda lieta šo tautas celtni izveidot vēl krāšņāku, vēl labāk iekārtotu, lai tā kļūtu visas pilsētas lepnums.

Ar varenām darba uzvarām, ar dižiem sasniegumiem visos dzīves novados esam sagaidījuši Padomju Latvijas 9. gadadienu un iegājuši savas republikas desmitajā, jubilejas gadā. Par visu to lieku un skaistu, ko esam ieguvuši, latviešu tauta dziļi pateicīga padomju varai, bolševiku partijai, lielajam Stalīnam. Savu pateicību latviešu tauta izteikusi darbu, kas cels vēl augstāk republikas labklājību un kultūru, kas vairo socialistiskās Dzimtenes slavu un būs cienīgs Padomju Latvijas ieguldījums padomju brāļu tautu kopīgajā darbā un cīņā Padomju Latvijas deviņos gadavērtēkos esam aizvadījuši ar neolokāmu apņēmību, lai desmitais gads, kopā Latvijas pastāv padomju vara, būtu jaunu uzvaru un panākumu gads.

Tai pašā svētku priekšvakarā atklāja jauno trolejbusa līniju, kas savieno divus Rīgas rajonus — Sarkandaugavu un Maskavas rajonu. Jaunās 4,5 kilometri garās līnijas maršruts raksturo padomju varas gādību pār darba ļaudīm. Sarkandaugava un Maskavas rajons buržuazijas valdības gados bija tālas nozīmes, par kuru labiercībām Rīgas valdītāji nelikās ne zinīs, jo šeit taču dzīvoja galvenokārt strādnieki. Padomju Rīga, turpretim, tieši strādnieku apdzīvotajiem rajoniem, bijušajām nomalēm vēlti vairākus mūsu zemes ir visvairāk godātais cilvēks, jo viņa darbs ir socialistiskās Dzimtenes varenības stiprākais balsts. Viņa labklāības dēļ padomju valsts nežēlo nekādu līdzekļu. Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas svinību dalībnieki ar lielu gandarījumu uzņēma Rīgas pilsētas Saticsmes un transporta tresta pārvaldnieka A. Rudziņa paziņojumu, ka republikas galvaspilsētas transportnieku kolektīvs apņēmies neatlaidīgi izveidot šo ērto satiksmes līdzekli un dot Rīgas iedzīvotājiem ik gadus par vienai jaunai trolejbusa trasei.

Pagājušo sestdien un svētdien dziesmu dienas notika augstos republikas apriņķos: Valmierā, Gulbenē, Aizputē, Jelgavā, Ogrē, Jēkabpilī, Ventspilī un Talsos.

Valmierā aprīķa dziesmu dienā piedalījās vairāk nekā 2000 dziedātāju. Viņu priekšnesumus noklausījās ap 12.000 valmieriešu. Svētkos bija ieradīes arī LPSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs prof. Dr. A. Kiršens.

Gulbenē bija pulcējušies ap 1200 dziedātāju. Dziesmu dienas sarīkojums piedalījās 6000 pilsētas un apkārtnes iedzīvotāji.

1000 dziedātāju dimdināja Aizputes kalnus un lejas. Sevīškus panākumus guva aļsuncīgī savos īpatnījos tērpīs. Koncertu noklausījās ap 4000 klausītāji.

Dziesmu dienas sarīkojumā Jelgavā ieradās ap 12.000 cilvēku. Programu izpildīja 2000 cilvēku liels koris.

Liels klausītāju pieplūdums bija Ogrē. Svētku laukumā bija sapulcējušies ap 10.000 cilvēku. Virrdiriģenta J. Ozoliņa vadībā dziedāja 800 dziedātāju.

Jēkabpilī aprīķa dziesmu dienas sarīkojumi norisinājās pie Stāburaga. Tajos pulcējās ap 800 dziedātāju un 10.000 svētku viesu.

Ventspilī dziedātāju un deļotāju pulks bija 1500 cilvēku liels. Dziesmu dienā piedalījās 12.000 cilvēku.

Sniedzam aprakstu par Dziesmu dienu Talsos.

Liekās, ka debesis gavilē, zemīte skan... Klusi lielā priekšvakarā sirmās pilsētas seju, darinārtas un patīkamākas tās iedzīvotāju gaitas. Kuram rīdziniekiem nav sēpēs saņaugusies sirds, skatot barbarisko fašistu saposītu Daugavas krastmalu? Tā bija kā dziļa, sāpīga brūce daiļās pilsētas miesā. Likās, ka vajadzēs desmitiem gadu, lai šo rētu kaut cik aizlīdzinātu. Taču padomju cilvēks spēja pārķīnāt šīs klusās Kurzemes pilsētnas. Jau pagājušajā rudenī daļa Daugavas labā krasta, kas saņēma Komjaunatnes krastmalas nosaukumu, ietērpās krāšņā granīta rotā. Šā gada 20. jūlija pēcpusdienā iedzīvotāju rīcībā nodeva visu Komjaunatnes krastmalu no Valdemāra ielas tilta līdz dzelzceļa tiltam. Atklāšanas mītniā ieradās republikas vadības darbinieki — LK(b)P CK sekretārs J. Kalnbērziņš, Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs V. Lācis, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs prof. Dr. A. Kiršens, A. Nīkonovs, LK(b)P CK sekretāri F. Titovs, A. Nelsons un A. Pelše, ministri, sabiedriski darbinieki, strādnieki, jaunatne.

Visu sejas prieks, lepnums par padomju celtnieku paveikto darbu. Jaunā krastmala liekas kā simbols, kas stāsta par padomju cilvēka neizmējamu spēku, par dzīvības un jaunrades triumfu socialisma zemē, kas neticami īsos termiņos darbu vietā liek pacelties varenām celtnēm, namiem, rūpnīcām, tiltiem. Rīdzinieki bija parādusī lepotos ar savu veco, pirmstāru Daugavmalu, kurus granīta blūkus tik daudz glabājis ekspluatatoru vjēdri nomāktos latviešu strādnieku svēdri. Jaunā krastmala ir nesalīdzināmi skaistāka un stiprāka par veco, tāpat kā padomju cilvēki ir nesalīdzināmi skaistāks un stiprāks par vecās, kapitalistiskās pasaules cilvēku. Un kad stacionārie biedrs Gallitis krastmalas cēlāju vērdā paziņoja, ka celtnieki apņēmies neitaupīt spēkus, lai jo ātri atjaunotu un no jauna izveidotu Daugavmalas nākošos posmus, tad visi klātesošie it kā saskatīja, cik vēl daudz jauna, agrāk nepazīta daiļuma būs mūsu Rīgā jau pēc dažiem gadiem.

Tai pašā svētku priekšvakarā atklāja jauno trolejbusa līniju, kas savieno divus Rīgas rajonus — Sarkandaugavu un Maskavas rajonu. Jaunās 4,5 kilometri garās līnijas maršruts raksturo padomju varas gādību pār darba ļaudīm. Sarkandaugava un Maskavas rajons buržuazijas valdības gados bija tālas nozīmes, par kuru labiercībām Rīgas valdītāji nelikās ne zinīs, jo šeit taču dzīvoja galvenokārt strādnieki. Padomju Rīga, turpretim, tieši strādnieku apdzīvotajiem rajoniem, bijušajām nomalēm vēlti vairākus mūsu zemes ir visvairāk godātais cilvēks, jo viņa darbs ir socialistiskās Dzimtenes varenības stiprākais balsts. Viņa labklāības dēļ padomju valsts nežēlo nekādu līdzekļu. Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas svinību dalībnieki ar lielu gandarījumu uzņēma Rīgas pilsētas Saticsmes un transporta tresta pārvaldnieka A. Rudziņa paziņojumu, ka republikas galvaspilsētas transportnieku kolektīvs apņēmies neatlaidīgi izveidot šo ērto satiksmes līdzekli un dot Rīgas iedzīvotājiem ik gadus par vienai jaunai trolejbusa trasei.

Izcili vērtīga balva Rīgas iedzīvotājiem ir jaunveidojamais kultūras un atpūtas parks Mežaparkā, kura pirmo posmu atklāja, sagaidot republikas gadadienu. Parka atklāšanas svētkos bija piedalījušies ap 100.000 rīdzinieku. Ar nedēļas joproj viņi rīdēja pirmos priekšnesumus jaunajā parkā, ko sniedz mūsu profesionālās mākslinieki un mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Jo īpaši liels rīdzinieku priekš par jauno kultūras un atpūtas parku tādēļ, ka tas ir pašu rokām celts un veidots, ka tā ir īsta tautas celtnie. Parka izbūves darbos piedalījušies 52.000 cilvēku. Katrs darījis darbu, kas viņam visprieņemotākais, un visi kopā radījuši patiešām skaistu un labi iekārtotu vietu veselīgai un kulturalai atpūtai. Rīdzinieku goda lieta šo tautas celtni izveidot vēl krāšņāku, vēl labāk iekārtotu, lai tā kļūtu visas pilsētas lepnums.

Ar varenām darba uzvarām, ar dižiem sasniegumiem visos dzīves novados esam sagaidījuši Padomju Latvijas 9. gadadienu un iegājuši savas republikas desmitajā, jubilejas gadā. Par visu to lieku un skaistu, ko esam ieguvuši, latviešu tauta dziļi pateicīga padomju varai, bolševiku partijai, lielajam Stalīnam. Savu pateicību latviešu tauta izteikusi darbu, kas cels vēl augstāk republikas labklājību un kultūru, kas vairo socialistiskās Dzimtenes slavu un būs cienīgs Padomju Latvijas ieguldījums padomju brāļu tautu kopīgajā darbā un cīņā Padomju Latvijas deviņos gadavērtēkos esam aizvadījuši ar neolokāmu apņēmību, lai desmitais gads, kopā Latvijas pastāv padomju vara, būtu jaunu uzvaru un panākumu gads.

Tai pašā svētku priekšvakarā atklāja jauno trolejbusa līniju, kas savieno divus Rīgas rajonus — Sarkandaugavu un Maskavas rajonu. Jaunās 4,5 kilometri garās līnijas maršruts raksturo padomju varas gādību pār darba ļaudīm. Sarkandaugava un Maskavas rajons buržuazijas valdības gados bija tālas nozīmes, par kuru labiercībām Rīgas valdītāji nelikās ne zinīs, jo šeit taču dzīvoja galvenokārt strādnieki. Padomju Rīga, turpretim, tieši strādnieku apdzīvotajiem rajoniem, bijušajām nomalēm vēlti vairākus mūsu zemes ir visvairāk godātais cilvēks, jo viņa darbs ir socialistiskās Dzimtenes varenības stiprākais balsts. Viņa labklāības dēļ padomju valsts nežēlo nekādu līdzekļu. Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas svinību dalībnieki ar lielu gandarījumu uzņēma Rīgas pilsētas Saticsmes un transporta tresta pārvaldnieka A. Rudziņa paziņojumu, ka republikas galvaspilsētas transportnieku kolektīvs apņēmies neatlaidīgi izveidot šo ērto satiksmes līdzekli un dot Rīgas iedzīvotājiem ik gadus par vienai jaunai trolejbusa trasei.

Izcili vērtīga balva Rīgas iedzīvotājiem ir jaunveidojamais kultūras un atpūtas parks Mežaparkā, kura pirmo posmu atklāja, sagaidot republikas gadadienu. Parka atklāšanas svētkos bija piedalījušies ap 100.000 rīdzinieku. Ar nedēļas joproj viņi rīdēja pirmos priekšnesumus jaunajā parkā, ko sniedz mūsu profesionālās mākslinieki un mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Jo īpaši liels rīdzinieku priekš par jauno kultūras un atpūtas parku tādēļ, ka tas ir pašu rokām celts un veidots, ka tā ir īsta tautas celtnie. Parka izbūves darbos piedalījušies 52.000 cilvēku. Katrs darījis darbu, kas viņam visprieņemotākais, un visi kopā radījuši patiešām skaistu un labi iekārtotu vietu veselīgai un kulturalai atpūtai. Rīdzinieku goda lieta šo tautas celtni izveidot vēl krāšņāku, vēl labāk iekārtotu, lai tā kļūtu visas pilsētas lepnums.

Ar varenām darba uzvarām, ar dižiem sasniegumiem visos dzīves novados esam sagaidījuši Padomju Latvijas 9. gadadienu un iegājuši savas republikas desmitajā, jubilejas gadā. Par visu to lieku un skaistu, ko esam ieguvuši, latviešu tauta dziļi pateicīga padomju varai, bolševiku partijai, lielajam Stalīnam. Savu pateicību latviešu tauta izteikusi darbu, kas cels vēl augstāk republikas labklājību un kultūru, kas vairo socialistiskās Dzimtenes slavu un būs cienīgs Padomju Latvijas ieguldījums padomju brāļu tautu kopīgajā darbā un cīņā Padomju Latvijas deviņos gadavērtēkos esam aizvadījuši ar neolokāmu apņēmību, lai desmitais gads, kopā Latvijas pastāv padomju vara, būtu jaunu uzvaru un panākumu gads.

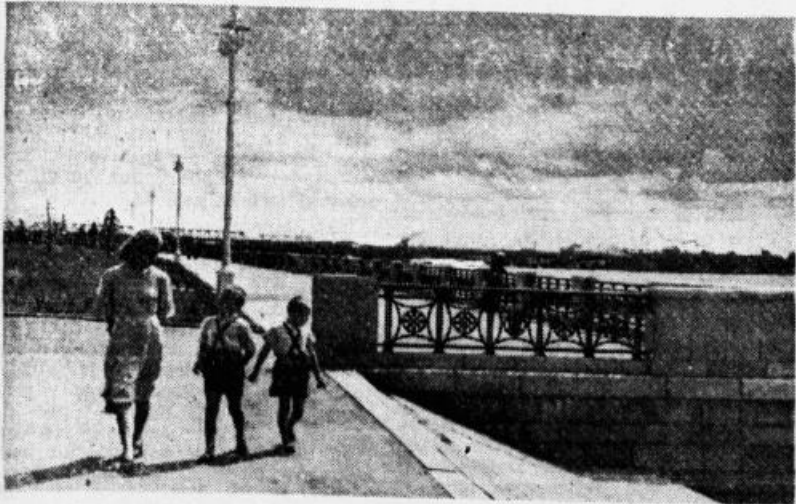
Tai pašā svētku priekšvakarā atklāja jauno trolejbusa līniju, kas savieno divus Rīgas rajonus — Sarkandaugavu un Maskavas rajonu. Jaunās 4,5 kilometri garās līnijas maršruts raksturo padomju varas gādību pār darba ļaudīm. Sarkandaugava un Maskavas rajons buržuazijas valdības gados bija tālas nozīmes, par kuru labiercībām Rīgas valdītāji nelikās ne zinīs, jo šeit taču dzīvoja galvenokārt strādnieki. Padomju Rīga, turpretim, tieši strādnieku apdzīvotajiem rajoniem, bijušajām nomalēm vēlti vairākus mūsu zemes ir visvairāk godātais cilvēks, jo viņa darbs ir socialistiskās Dzimtenes varenības stiprākais balsts. Viņa labklāības dēļ padomju valsts nežēlo nekādu līdzekļu. Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas svinību dalībnieki ar lielu gandarījumu uzņēma Rīgas pilsētas Saticsmes un transporta tresta pārvaldnieka A. Rudziņa paziņojumu, ka republikas galvaspilsētas transportnieku kolektīvs apņēmies neatlaidīgi izveidot šo ērto satiksmes līdzekli un dot Rīgas iedzīvotājiem ik gadus par vienai jaunai trolejbusa trasei.

Izcili vērtīga balva Rīgas iedzīvotājiem ir jaunveidojamais kultūras un atpūtas parks Mežaparkā, kura pirmo posmu atklāja, sagaidot republikas gadadienu. Parka atklāšanas svētkos bija piedalījušies ap 100.000 rīdzinieku. Ar nedēļas joproj viņi rīdēja pirmos priekšnesumus jaunajā parkā, ko sniedz mūsu profesionālās mākslinieki un mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Jo īpaši liels rīdzinieku priekš par jauno kultūras un atpūtas parku tādēļ, ka tas ir pašu rokām celts un veidots, ka tā ir īsta tautas celtnie. Parka izbūves darbos piedalījušies 52.000 cilvēku. Katrs darījis darbu, kas viņam visprieņemotākais, un visi kopā radījuši patiešām skaistu un labi iekārtotu vietu veselīgai un kulturalai atpūtai. Rīdzinieku goda lieta šo tautas celtni izveidot vēl krāšņāku, vēl labāk iekārtotu, lai tā kļūtu visas pilsētas lepnums.

Ar varenām darba uzvarām, ar dižiem sasniegumiem visos dzīves novados esam sagaidījuši Padomju Latvijas 9. gadadienu un iegājuši savas republikas desmitajā, jubilejas gadā. Par visu to lieku un skaistu, ko esam ieguvuši, latviešu tauta dziļi pateicīga padomju varai, bolševiku partijai, lielajam Stalīnam. Savu pateicību latviešu tauta izteikusi darbu, kas cels vēl augstāk republikas labklājību un kultūru, kas vairo socialistiskās Dzimtenes slavu un būs cienīgs Padomju Latvijas ieguldījums padomju brāļu tautu kopīgajā darbā un cīņā Padomju Latvijas deviņos gadavērtēkos esam aizvadījuši ar neolokāmu apņēmību, lai desmitais gads, kopā Latvijas pastāv padomju vara, būtu jaunu uzvaru un panākumu gads.

viru, sieviešu un bērnu koris — dziedāja skaņīgi un disciplinēti. Diriģenti viscaur bija savu uzdevumu augstumos. Viņi aizrautīgi vadīja lielo dziedātāju masu, bija spējuši to

To Rīga saņēma Padomju Latvijas 9. gadadienā

Komjaunatnes krastmala, ko atklāja Padomju Latvijas gadadienas priekšvakarā B. Vdovenko foto

Jaunās trolejbusa līnijas atklāšanas mītiņš Rīgas stacijas laukumā K. Krasta foto

Pirmais koncerts jaunajā Centralajā kultūras un atpūtas parkā Mežaparkā A. Ručinska foto

Šefi palīdz

Kēču pagasta kolchozā «Sarkanais Oktobris» nesēn ieradās šefu — Rīgas fabrikas «Sarkanais Meteors» pārstāvji, kas atveda kolchozā vērtīgu balvu — 200 grāmatu. Šefi apņēmies ražas novākšanas laikā nākt talkā ar darba spēku.

Jauns atpūtas parks

Par godu Padomju Latvijas 9. gadadienai Limbažos iedzīvotāji rīcībā nodots ap 4.000 kv. m liels parks. Seit

izveidoti celiņi, iekārtoti soliņi, izremontēts dārza centrā esošais paviljons. Turpmāk parku papildinās un izveidos par ērtu un gaumīgu kulturalas atpūtas vietu limbažniekiem.

Paplašinās lekciju darbs

Kopš Ventspilī uzsācis darbu Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības pilnvarotais, pilsētā jūtamī paplašinājis lekciju darbu. Pušotā mēneša laikā notikušas 6 dažādām aktualām temām veltītas lekcijas, ko nolasijuši augsti kvalificēti lektori.

Tas māte atkal devās prom uz lauku.

Gusts pašreiz cirta žagarus. — Gust, dēls, esam pavisam aizmirsuši izprasīt sviestu. Palaunadzim iznāca tikai ko tevām ledot līdzī. Vajadzēs tev sakult un atnest. — Labi, labi, — Gusts tikai noteica un cirta tālāk, kaut gan viņš nekad savā mūžā sviestu nebija kūlis. Bija tikai redzējis, kā māte to dara. Sacirtis labu grēdu, ar kuru, pēc viņa aprēķina, vajadzēja pietikt visai nedēļai, Gusts ar vienu aci pavērsās saulē, kā to mēdza darīt tēvs, un noteica: — Steidzas tavu steigšanos. — Tad viņš pārsita Zimajas mietiņu un devās pagrabā. Tur uz vēsā klona stāvēja skārda slaucene ar pienu. Gusts ļoti uzmanīgi iznesa slauceni dienas gaismā. Slaucenei no apakšas līdz pašai augšai bija šaurs stikla lodziņš, bet pašā apakšā tapina. Pa stikla lodziņu skaidri varēja saskatīt, kur beidzās piens un kur sākās vīrs. Gusts uzmanīgi nolaida pa tapiņu visu pienu un slaucenē palika tikai krējums. Tad aizbāza tapiņu atkal ciet. Pēc tam viņš iznesa no virtuves zilām puķēm izgreznotu māla bļodu un nolika to blakus slaucenei uz pagalma solina. Drīz atradās arī liela koka karote. Salejis krējumu bļodā, Gusts atsedās uz soliņa un sāka lēni griezt karoti pa bļodu. Bija jāgriez ilgi. Krējuma smaržas aicināts, drīz gar Gusta kājām sāka trīties Minka. Pēc kāda brīža sakustējās arī jānogkrūms, un no tā žāvādamies izlida Krancis. Abi tie nosēdās Gustam pretī un kārām acīm skatījās uz krējuma bļodu. Viņu laizīšanās Gustu sakaitināja. — Mulķi jūs esat skatīdamies un mulķis es esmu, griezdams šo pretīgo karoti. Tādas lietas ir jādara ar mašīnām. Vai jūs zināt, kas tas ir — mašīnas? — Un Gusts sāka lasīt garu un plašu lekciju par mašīnām. — Tikai ar mašīnām un visu ar mašīnām! — Viņš sauca un savicināja

Kultūras dzīve Padomju Latvijā

Ar šefu palīdzību iekārtots sarkanais stūritis un bibliotēka

Ropažu pagasta kolchozā «Liči» nesēn ieradās šefu — Slokas papīra un celulozas kombināta galdniecības un mehāniskā cecha pārstāvji un iekārtāja kolchozniekiem glītu un mājīgu sarkanā stūriti. Šefi atveda kolchoza bibliotēkai vairākus desmitus grāmatu.

Tautas nams palīdz kolchoziem

Iecavas tautas nams sekmīgi darbojas sava pagasta kolchozu kultūras dzīves veidošanā. Tautas namā bieži notiek dažāda satura lekcijas kolchozniekiem. Laukkopības brigadieriem un posminiekiem sarīkots vienas dienas seminārs par darba organizācijas jautājumiem.

Tautas nama ierosmē un vadībā veidojas arī kolchozu mākslinieciskā pašdarbība. Kolchozā «Komunars» noorganizējis koris un dramatiskais pulciņš. Visattālākajā pagasta stūrī — Mežinieku ciema kolchozā «Boļševiks» šodien sarīkots dziesmu dienu izskaņas koncerts, kurā apkārtnes kolchoznieki noklausīsies Dziesmu svētku karoga ieguvēja sniegumu.

Atjauno tautas namu

Kara laikā Struteles pagasta tautas namu stipri apostija. 1948. gada sākumā ēkas veselākajā daļā sakārtoja vienu telpu, un struteļnieki varēja kaut daļēji savu tautas namu izmantot. Tagad sāka nama otrā stāva atjaunošana, ko būvamatnieki apņēmies beigt līdz Oktobra svētkiem. Te iekārtos arī plašu zāli sarīkojumiem.

Padomju Latvijas gadadienai veltītas izstādes

Sagaidot Padomju Latvijas 9. gadadienu, Liepājas zinātniskajā un Liepājas pilsētas bibliotēkā bija iekārtotas grāmatu un periodisko izdevumu skates. Izstādītie eksponāti raksturo Latvijas darba ļaužu cīņām un uzvarām bagātās gaitās. Daļa eksponātu stāsta par socialistiskās sacensības norisi Liepājas uzņēmumos par godu republikas gadatūlītiem.

Plaša lietišķās un tēlotājas mākslas izstāde

Jēkabpils kultūras namā atvērta plaša lietišķās un tēlotājas mākslas izstāde. To sarīkojusi apriņķa kultūrglītības nodaļa un novada pētišanas muzejs.

Izstādē piedalās 16 autori ar 185 darbiem. Skatītāju uzmanību saista krustpilietes Baltmanes, plavnieša Krastenberga un krustpiliēša Brīga gleznas, tāpat 14 gadus vecā Beļauņika akvareļi un zīmējumi. Interesanti krustpiliēša Ozola darinātie šķīvji, augļu vāzes un dzintara izstrādājumi. Nevainojami apdarē Trepas izstrādājumi ādā un kokā, kā arī keramikas veterāna Pormala darbi. Ļoti plaši ir audēju un rokdarbnieču devums — dažādas segas, paklāji, audumi. Tikai jāvēlas, lai turpmāk Jēkabpils apriņķa lietišķās un tēlotājas mākslas pašdarbības dalībnieki vairāk pievērstos laikmetīgu temu atspoguļošanai savos darbos.

Aina no J. Speranska lugas «Tavu skropstu vēdās» Maskavas Centralā leļļu teatra izpildījumā.

PASAULES LABĀKAIS LEĻĻU TEATRIS

Nepilnu piecu gadu laikā pēc atbrīvošanas no hitleriskajiem okupantiem Rīgas darba ļaudis iepazīnušies ar pasaules mākslas spožākajiem sasniegumiem visdažādākajos žanros. Cita pēc citas mūsu republikas galvaspilsētā bijušas skatāmas dramatiskās, choreogrāfiskās, vokālās, instrumentālās mākslas virsotnes. Tas iespējams vienīgi padomju iekārtā, jo padomju māksla, pasaulē vislielākā, visdziļākā, vispilnīgākā māksla pieder visām padomju tautām. Lielākie padomju mākslas meistari atzīst, ka lielumā augt viņiem iespējams, vienīgi rodot sev skatītājus un klausītājus visās padomju zemes malās.

Valsts Maskavas Centralais leļļu teatris, kura viesizrādes Rīgā norisēs Agabala Virsnieku namā no 26. jūlija līdz 7. augustam, ir par visiem šai nozarē aktīvajiem kolektīviem tikpat neapšaubāmi lielāks kā Akadēmiskais Dailē teatris dramatiskā teatru vidū. Tā māksliniecisko vadītāju, KPFSR tautas mākslinieku S. Obracovu un pilnu tiesību iespējams nosaukt par leļļu teatra Stanislavski. Viņš izdarījis neredzētu pāversieni sava mākslas paveida attīstībā.

Obracovam bijusi tā laime jau kopš darbības sākumiem strādāt brīvās padomju dzīves svaigo vēsmu apšalktam. Viņam nav bijis jācīnās pret naidīgu valsts varu, materiālam grūtībām, apkārtņeg aizspriedumiem. Viņa pasākumi allaž raduši valdības un partijas vislielāko atbalstu.

Paša Obracova ļoti interesantajā, 1938. gadā iznākušajā grāmatā «Aktieris ar leļļu» raksturīgi atklājas tas sarežģītais meklējumu process, kas novedis pie pasaules labākā leļļu teatra rašanās.

Mākslinieka gaitas S. Obracovs sācis Dailē teatra studijā. Viņš darbojies gan kā dramatisks, gan kā muzikas teatra aktieris un savas nodarbes ar leļļiem sākumā uzskatījis, kā pats izsakās, tikai par «joku». Bet no sākotnēji nejauslēmīgu demonstrējumiem, vispirms mākslinieku «kāpostu vakaros», tad jau atklātos koncertos, izaugusi patiesa pieķēriība, nopietna iedziļināšanās šai īstēni senā, agrāk daudzkārt vajātajā žanrā.

Dailinieku trupās viesizrāžu braucienos ārzemēs Obracovs redzēja virkni pastāvīgu leļļu teatru, kas visu tomēr neapmierināja. Meklējot atbalsta punktu, no kā sākt pašam savu gaitu, Obracovs to atrada tautā — tradicionālajās krievu «Petruškas» izrādēs. «Petruška», ko cara laikā trenkāja un lūkoja apspiest sētnieki un gorodovoji, bija īsts tautas mākslas loceklis — un jo tuvāks, jo pievilcīgāks tautai tāpēc, ka tam vajadzēja dzīvot un darboties par spīti valdošo apriņķu nīkumam.

Savā grāmatā Obracovs aizrāda, ka īsi priekš pirmā pasaules kara sākuma varasviriem tomēr izdevies «Petrušku» nomākt. Bet padomju leļļu teatra radītāja nodoms, nebija to klaji restaurēt. Viņš vēlējās savā jaunajā gaitā iet pa tām tekām, kurās reiz klejojis pašas tautas radītājs spītnieks «Petruška». «Pa vecā krievu Petruškas pēdām mēs vēlamies nonākt pie jaunām, mūsu padomju leļļiem, pie jauna repertuara,» raksta Obracovs 1936. gadā.

Tagad droši varam teikt, ka šis mērķis sasniegts. Ne tikvien pati leļļu teatra specifika ievirzīta jaunā mākslas gultnē, atsevišķināti un pārrādīti tās vecvecie izteiksmes paņēmieni, bet teatrim atdots arī tā būtiskums — aktīva laikmetība. Ar to leļļu teatris iekaroja savu slavu. Obracova teatritiēšām radies jauns repertuārs, un arī, klasiku rādot, tās traktējums ir jauns, šodienīgs.

Atmiņā paliek Obracova teiktie vārdi Viskrievijas Teatra biedrības 60 gadu pastāvēšanai veltītajā kongresā Maskavā 1946. gadā. Viņš teica: «Klasiķis var būt tikai tas, kas savā laikā bijis laikmetīgs, bet ne tas, kas uzreiz grib par tādu kļūt.» Leļļu teatra darbā viņš skaidri un gaiši pierādījis, cik aplams ir uzskats, ka leļļu žanrā var radīt vienīgi folkloru un klasiku vai tās imitāciju. Še iespējams izlietot arī vairāku blakus žanru pieredzi, to attiecīgi pārkausušot. Tā Obracova teatritredzām estrādes formas, muzikas teatra repertuāra elementus u. c. — bet visu tieši leļļu teatra sevišķajai īpatnībai pieskaņot.

ves mākslas nozaru dramaturģijas, rādot tikai tieši leļļu teatrim domātas lugas. Tagad tas jau pāri. Tomēr leļļu teatrit izmantotājamā luga, episka darba dramatisējums, operas vai operetes daļa ikreiz pārstrādājama atbilstoši žanra specialajām prasībām.

«Ja mēs gribētu izrādīt «Annu Karepinu», tad durvis būtu jāslēdz ciet!» — Obracovs izsaucās jau minētajā kongresā, reizē norādot, ka arī teatrim un filmai būtu jāpadomā par savas žanriskās īpatnības noteiktāku norobežošanu.

Pēc būtības leļļu teatrim nav pieejama tragika, smagas, drūmas krāsas. Tā patiesā esence izpaužas gaišā, drastiskā humorā vai vieglā lirismā. Ar to nav teikts, ka leļļu teatrit ir vienīgi bērnu teatrit. Blakus bērniem domātiem un ar padomju pedagogiem konsultācijās saskaņotiem inscenējumiem Obracova teatrit izrāda arī tādas iestudējumus, ko tieši raksturo apzīmējums: pieaugušie. Tas ir dziļi satūriģas, ierosinošas izrādes, kurās radītā iluzija brīžam tik spēcīga, ka grūti pateikt, kāda žanra teatrit atrodamiem.

Tikpat sveša kā estētizēšana, aizlidošana bezmērķīgas fantāzēšanas apvēršnos, Obracovam ir arī tieksme kopēt dramatisko teatrit vai pašu reālo dzīvi. Katrā mākslas nozarē ir savi likumi, kaut arī mērķis viens — sniegt realitātē sakņotas, tipiskas parādības. So uzdevumu leļļu teatrit veic, savu darbīgo figuru — leļļu cilvēciskodams. Dekoratīvā puse, butaforija kalpo īstēnības iluzijas pastiprināšanai. Taču, tāpat kā dramatiskā teatrit neskatāmā īstēnības norisēs, bet no tām izņemtu pašu raksturīgāko, kas mākslinieciskajā izteiksmē kāpināta, arī leļļu teatrit mēs, dažbrīd gandrīz noticēdami leļļu cilvēciskajai realitātei, kopumā tomēr sajūtam to kā apzinātu vispārīgu iluziju. Tas ir tāds vispārīnājums, kas neaizrauj mūs projām no dzīves, bet palīdz to saredzēt asāk, skaidrāk, vispusīgāk.

Visspēcīgākais leļļu teatra ierocis visos tā ziedu laikos bijusi satīra. Tā arī tagad Obracova talantīgā līdzstrādnieka, viena no spējīgākajiem leļļu teatra aktīriem un dramatiskiem — J. Speranska rakstītajā darbā «Tavu skropstu vēdās» dabūsim redzēt skaudru buržuāziskās sabiedrības grauzījumu. Te mums pierādīsies leļļu teatra bagātīgās iespējas sniegt aktuālu repertuāru.

K. Goci pasaku luga «Karalis Alnis» (arī J. Speranska literārā apdare) S. Obracova inscenējumā pieder pie žanra augstākajiem panākumiem un parāda tā lielā daudzveidību, plašo raksturošanas, niansēšanas skalu.

Viesizrāžu programmā ir arī paša Obracova individuālās daiļrades vakars, kur vielas un tās interpretācijas līdzekļu bagātībā pavisam grūti ticams, ka to visu spēj veikt viens cilvēks. No atturīgas smalkas komikas līdz sveļoši satīrai Obracovs šē parāda visu savu dažādīgo spēju gammu.

Padomju leļļu teatra kultūra, visi daudzie leļļu kolektīvi Padomju zemes pilsētās un kolchozos strādā pēc Obracova principiem. Viņš tos atradis neatlaidīgos meklējumos, smejot veldzi savas tautas mākslī, darbā veidojot ar sevi ievērojamu ansambli, izvēloties talantīgus biedrus. Tikai kolektīvā darbīoties, mākslinieks kļūst liels. Arī Obracova īstā augšupeja sākas tad, kad viņš no individuāla leļļu mākslinieka kļūva par 1930. gadā noorganizētā Centralā leļļu teatra vadītāju. Tas īstēni ir arī padomju leļļu teatra dzimšanas gads.

Daudzās — gan tuvās, gan tālās Padomju Dzimtenes malās bijis Obracovs ar savu kopu. Kā senais «Petruška», tā arī Obracova un viņa biedru vingri vadītājs lelles savu patiesāko mājvietu atrod tautas vidū — skolās un bērnu namos, rūpnīcās un kolchozos. Obracova un viņa teatra sniegtumus vērojuši un par tiem silti atsaucusies mūsu zemes visievērojamākie cilvēki. Pats Obracovs atzīstas, ka nekad nav bijis pirms uzstāšanās tā savīlņots kā 1935. gada 24. februārī, kad viņa noraudzīties pats biedrs Stajins. Arī Maksims Gorkijs interesējies un priecājies par Obracova mākslu.

Tagad ar šo diēno mākslinieku un viņa vadīto saimi iepazīsies rīdzinieki. Sīrnīgi viņi sveic mīļos viesus, kas atkal reiz savā nozarē pierādījuši, ka padomju mākslinieki ir pirmie pasaulē.

V. Vitolds

A. Grigulis

Aktualas dzīves problemas un to atspoguļojums latviešu padomju literatūrā

Vienā dienā, vienā stundā, vienā minūti padomju cilvēks ražo vairāk vērtību nekā kur citur pasaulē. Uz katras mūsu zemes pēdas izaug lielāka raža par to, kādu jebkad ieguvusi zemes kopība. Padomju zinātnieks jau izzinājis dabas noslēpumus, līdz kuriem citur cilvēka prāts vēl nav aizsnydzies. Tāds spēks padomju laudis mīt tādēļ, ka viņi pa jaunam saprot svēto pienākumu kalpot tautai un Dzīmtenei, ka lielajā darbā viņi atklājuši jaunās metodes un papēmienus, ka viņi apbruņoti pilnīgi jauniem šīs ciņas līdzekļiem, Tādus panākumus nevar gūt tikai ar fizisku spēku. Te vajadzīgi jauni kvalitatīvi faktori. Un tiešām: mūsu zemē katru brīdi rodas kas jauns un neizmērojami paplašinās cilvēka spēka robežas.

Lai pametam skatu tikai uz nule aizvadītajiem mēnešiem! Lauksaimniecība un lopkopība tie zīmīgi ar valdības un partijas lēmumiem par lopkopības attīstības plānu, par ražas novākšanu, par lauksaimniecības un lopkopības produktu sagādi. Rūpniecībai tie devuši kustību par apgrozības līdzekļu apgrozījuma papātrināšanu. Šai laikā plašas darba ļaužu masas sāka socialistisko sacensību par mašīnu un iekārtas augsti produktīvu izmantošanu, par izejvielu taupīšanu, par augstu ražošanas kultūru. Zinātnieki viri nāca ar jauniem priekšlikumiem, kā tālāk nostiprināt zinātnes draudzību ar praktiskā darba darītājiem.

Tās, īsos vārdos atstāstītas, ir dažas no jaunajām ceļa zīmēm, kas rāda, ka mūsu dzīve vērsās plašumā ne tikai līdzšinējās ietvaros, bet vienmēr rod ko jaunu un pacēlas augstākā līmenī. Līdz ar to plašs darba lauks paveras un godpilni pienākumi rodas ne vien strādniekiem un zemniekiem, bet arī partijas darbiniekiem, zinātniekiem, darba frontes komandieriem, rakstniekiem un māksliniekiem.

Bet ko redzam mūsu rakstnieku darbos, mūsu laikrakstos un žurnālos? Kolchozu celtniecības temā vēl vienmēr nodarbojamies ar pirmo soli — vienšētu zemnieka iestāšanās kolektīvajā saimniecībā. Rakstnieku savienības izdevumos rūpniecības tema kopā jaba brīža vispār pazūdusi no to lappusēm. Vēlī meklējam darbus, ar kuriem rakstnieki piedalītos mūsu dzīves aktuālo, šīsdiēnas problēmu risināšanā.

Pareizs būs iebildums, ka vienā vai pārīs mēnešos nav iespējams radīt nopietnus, idejiski un mākslinieciski pilnvērtīgus darbus. Tas tieša. Bet dzīve nevienu nedod ilgākus termiņus. Kas pašlaik nodarbināta mūsu prātus, pēc paguda vai gada būs kļuvis par neatņemamu ikdienas sastāvdaļu. Padomju tautas priekšā pacelsies jauni darbi un jaunas problemas. Mierinot

sevi ar apziņu, ka lielam darbiem vajadzīgs ilgs laiks, mēs nespēsim iet tautai pa priekšu.

Bet aktualajām dzīves problēmām jāatspoguļojas un jāatrod atbilstošus mūsu rakstnieku darbos. Tautai jābūt savu dvēseles inženieru plecs vienmēr un nepārtraukti. Kas darāms, lai to nodrošinātu?

Atbildi dod LK(b)P CK II plenuma un partijas Centrālās Komitejas lēmumi. Tajos lasām, ka latviešu rakstnieku un laikrakstu korespondentiem jābūdas uz KPFSR un Latvijas PSR kolchoziem pirmrindniekiem, lai sagatavotu brošūras par kolchozu pirmrindnieku pieredzi, kā arī par augsto ražu un produktīvās lopkopības meistaru pieredzi. Sākusies šī lēmuma realizācija. Grupa rakstnieku devusies uz mūsu pašu un kaimiņu republiku kolchozēm. Sagādāmi darbi, kas rādīs kolchozu šodien, kolchoznieku darba sekmes, jaunās cilvēku attiecības, kas aug un veidojas padomju laukos. Uzdevums pašlaik ir rūpīgi apsvērt šos lēmumus un vispārīnāt tos uz citām rakstnieku un publicistu darba nozarēm.

LK(b)P CK prasa, lai rakstnieki aktīvi izejuktos dzīvē, ķertos pie konkrētiem parādībām, aprakstītu konkrētus cilvēkus un darba ļaužu kolektīvus. Šais lēmumos runa ir par mazākās formas darbiem, uz kuriem tautai nebūtu jāgaida mēnešiem un gadiem. Nevar būt divu domu, ka šie lēmumi liek sevišķu vērtību vēltīt kādam literatūras žanram, kas līdz šim pamests novārtā. Tas ir apraksta žanrs. Tiešām, ja mums būtu plaši sazarota, mākslinieciski pilnvērtīga apraksta literatūra, tad lielā mērā tiktu aizplīdita tukšā vieta latviešu padomju literatūras purā, par kuru runāts iepriekš.

Apraksta žanrs nav jauna forma. Tāpat kā pārējiem literatūras žanriem arī aprakstam ir jau sava diezgan gara attīstības vēsture. Visspilgtākais apraksta paraugs devusi krievu klasiskā literatūra, sākot jau ar 18. g. s. beigām, kad radās pirmie periodiskie izdevumi. Pie pirmajiem lielāka tipa apraksta paraugiem mēdz pieskaitīt Radičeva «Ceļojumu no Pēterburgas uz Maskavu», Karamzina «Krievu ceļotāju vēstules». Viens no vislabākajiem šā laika ceļojumu aprakstiem ir Aleksandra Puškina «Piezīmes par karagājiena Erzerumā 1829. g.»

Kā pastāvīgs žanrs apraksts izveidojas pagājušā gadsimta četrdesmitajos gados un jaunu pacēlumu gūst sakarā ar sabiedriskās dzīves kustību Krievijā 60. un 70. gados, kad parādās tā sauktie filozofiskie apraksti, kurus augsti novērtējis ģenialais krievu kritiķis Be-

linskis. No tiem var pieminēt Hercena «Bijušais un Demas», G. Uspenska «Dzīve skaitļi», Saltikova-Šcedrina «Guberņas apraksts», A. Cečova «Sachalīna» un citus darbus.

Arī lielais krievu rakstnieks Levs Tolstojs mūža pēdējos gados meklēja jaunu literatūru formu, lai varētu vēl tuvāk pķēļūt dzīves patiesībai. Levs Tolstojs raksta: «Es vairs nevaru lasīt mākslinieciskas lietas vecajā formā. Man vienkāršs ir kauns. Vajag atrast kaut kādu jaunu formu. Es iecerēju kādu darbu, bet pēc tam jautāju: kas tas ir? Ne stāsts, ne dzejolis, ne romāns. Ja vēl dzīvošu un pietiks spēka, es noteikti pastieģos to uzrakstīt.» Šajā laikā lielais rakstnieks rakstīja virkni tā saucamo rakstura aprakstu, kuru pamatā reālī vēsturiskī laudis un konkrēti notikumi. Pats Levs Tolstojs piezīmē: «Tas nav ne stāsts, ne dzejolis, bet istī tas, kā vajag.»

Vēcajam pirmsrevolūcijas aprakstam nevarēja būt tā darbības radija, kāds ir padomju aprakstam, jau tāpēc vien, ka vēcajā Krievijā avīzes un grāmatas lasīja dažī simti tūkstoši, bet tagad tās pieejamas miljoniem. Bet ne tas vien. Izmaiņijies arī pats dzīves saturs, izaugusi gluži jauna īstenība, līdz ar to arī aprakstam ir pavisam citi uzdevumi. Tikai padomju varas laikā apraksts izveidojas par plašu un daudzpusīgu formu, tas kļūst vārda pilnā nozīmē par masu politisko audzinātāju. Apraksts gluži kā visa padomju literatūra kļuvis par spēcīgu ieroci cīņā par partijas sprausno mērķu realizāciju, cīņā par komunisma uzvaru.

Socialistiskās sabiedrības apstākļos apraksta nozīme visai liela. Tas atspoguļojis padomju īstenības vēsturiskos etapus: pilsoņu kara, Nepa periodu, zemes industrializācijas, Tēvijas kara un visbeidzot dzīves atjaunošanas posmu. Savā attīstības gaitā šī žanra forma sazarojusi visdažādākajos paveidos. Nosauksim kaut dažus: avīzes un žurnāla, zinātniski populārie apraksti, biografiskie, publicistiskie ceļojuma apraksti, visbeidzot romāna tipa apraksti. Pieminēsim dažus no šāda veida sacerējumiem: M. Iljina un E. Segala «Kā cilvēks kļuva milziņš», «Stāsti par zinātni un tās lielajiem radītājiem», Olgas Foršas «Rādīševs», G. Storma «Lomonosova darbi un dienas», S. Mielchokova un L. Kasļa «Eiropa pa kreisi», O. Kurganova «Amerikāņi Japonijā», Marietas Saginjanas «Hidrocentrale» un «Pa piegādes ceļiem». Pie romāna tipa aprakstiem dažī padomju literatūr vēsturnieki mēdz pieskaitīt Vi-

stavska grāmatas «Ieskrējēns», «Stānica» un «Kaina galā» tāpēc, ka to autoris pa lielākal daļai operē ar konkrētu materiālu un apraksta reālus cilvēkus.

Visos izšķirošajos posmos, sākot jau no padomju valsts pirmajām dienām, aprakstam bijusi visai iedarbīga nozīme. Īpaši tas sakāms par avīzes un žurnāla aprakstiem, kurī ir visoperatīvākie. Socialistiskās celtniecības pirmajos gados apraksts bija kā viennošā saite starp visdažādākajiem Savienības novadiem. Komsomoļskās cēlājs iepazīnās ar Maskavas darba ļaužu pieredzi, Ferganas kanāla racējs uzziņāja, kā strādā laudis Donbasā vai Uralos, Alekseja Stachanova pieredzi mācījis Karagandas oļģrači. No apraksta lasītājs vispirms uzziņāja par Sedova slavēno ceļojumu Arktikā.

Smagajos Tēvijas kara gados rakstnieki un paši kaujinieki rakstīja aprakstus, kurī sniedza ļoti vērtīgu materiālu visai lielajai fronteī, izcēla padomju karavīra varonīgo tēlu, stāstīja par viņa kaujas mākslu.

Ko spēj asa spalva šajā žanrā, rāda Iljas Erenburga Tēvijas kara satīriskā publicistika. Tā bija līdzīga padomju karavīra loģei, Cik operatīvi rakstnieks spēj strādāt un mobilizēt darba ļaužu masas, rāda S. Garina un M. Saginjanas apraksti par pēckara celtniecību.

Arī latviešu padomju rakstnieki Tēvijas kara laikā gandrīz visi deva labus aprakstus. Tieši kara gados apraksts mūsu literatūrā arī kļuva patstāvīgs žanrs. Arvida Grīguļa, Friča Rokpeļa, Jūlija Vanaga, Veras Kacēnas, Jēzupa Loganovska, Kārļa Kraulīņa un citu apraksti vēl tagad lasāmī ar lielu interesi. Tie runā par konkrētiem cilvēkiem un viņu darbēm. Tādā kārtā latviešu padomju rakstnieki uzcēluši skaitu pieminekli Tēvijas kara cīņu un darba vīromiem.

Pie spilgtākajiem aprakstiem, kas uzrakstīti pēc kara, pieskaitāmī Adolfa Taļa «Elmura polderis», daži Veras Kacēnas apraksti u. c. Tomēr jāatziņst, ka pēdējos gados uzrakstīts samērā maz aprakstu un tie ir diezgan zemā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Ar maz izņēmumiem gandrīz par visiem šiem aprakstiem var teikt, ka tie slimo ar bālāsīnību: padomju cilvēka noteltojums tajos primitīvs, naivs un schematicks. Autori it kā baids ķerties pie apjomā lielākiem darbiem. Pāšos triepienos darīnātas gleznas vietā viņi sniedz mazu uzmetumu, kur dažkārt grūti saskatīt galvenās līnijas

Kādēļ tas tā? Kādēļ latviešu padomju literatūras vispārējā uzplaukuma

laikā novārtā pamests tik svarīgs žanrs? Tam ir vairāki iemesli, no kuriem pats galvenais, liekas, būs uzskats, ka apraksts ir zemāka, nepilnvērtīgāka literārā darba forma, ar kuru nav vērts nodarboties, ja vien var sekmīgi strādāt citā žanrā.

Tādi aplami uzskati par nožēlošanu nav nekas jauns. Vai gan citādi pret tiem būtu uzstājies pats Maksīms Gorkijs? Vai gan citādi ne vienreiz vien par aprakstu nepieciešamību savos lēmumos atgādīnājis VK(b)P CK?

«Laiks izbeigt uzskatīt aprakstu par mākslīgas zemāko formu», — teica padomju literatūras pamatu liecjs. Vēl 1946. gadā VK(b)P CK lēmumā par dažu laikrakstu darba uzlabošanu nepārprātī norādīts, ka nepieciešams lerādīt laikrakstu sējās daudz vairāk vietas arī aprakstam. To nepieciešams atgādīnāt, lai labu aprakstu autori visiem spēkiem necenstos turpmākajā darbībā kļūt par sliktiem vai viduvējiem stāstniekiem, noveliem, romanīstiem. To der atgādīnāt arī vēl tādēļ, lai mūsu vecākās un vidējās paaudzēs rakstnieki, kas ne vienreiz vien lūkuši savai spalvai darboties šai žanrā, laiku pa laikiem atgrieztos pie tā arī šodien.

Otrs svarīgs trūkums, bez šaubām, ir Rakstnieku savienības apraksta sekcijas pilnīgi neapmierinošais darbs. Sekcija vārās pati savā sulā. Tās pašākumos piedalās tikai pazīstāmi «cērkisti». Bet periodikā tāču parādās jauni vārdi, kas sekmīgi spētu strādāt aprakstu laukā. Nepieciešams daudz ciešāk piesaistīt Rakstnieku Savienībai šos jaunos autorus, apspriest un iztirzāt viņu darbus, ieinteresēt viņus par jaunām aktualēm temām, uzņemt spējīgākos no viņiem savienības biedru skaitā.

Treškārt, liekas, vajadzētu apsvērt pašākumu, kas savu lieldarbu pierādījis «tos darba novados (sevišķi dramaturģijā, kā arī bērnu un jaunatnes literatūrā). Mēs domājam par aprakstu kursu. Mūsu apstākļos šis žanrs vēl ir samērā jauns un īļu laiku atradēs labērna lomā. Būtu ļoti vēlams dot iespēju radošā sacensībā savas spējas parādīt ikvienam, kas vien vēlas tajā strādāt. Jau iepriekš var teikt, ka šī pašākuma pozitīvais efekts būtu ļoti liels.

Pats svarīgākais tomēr ir katram rakstniekam un publicīstam apbruņoties ar apziņu, ka tauta un partija prasa literārus darbus, kas iekļautos spēcīgi mutulojošās padomju dzīvē visās nozarēs, stāstītu par konkrētu cilvēku konkrētu pieredzi, viņu darbiem, viņu patriotismu, rādītu skaidro nūķētni, uz kuru padomju laudis nenovēršami iet. Tad goda vietā tiks celti apraksti, tad literatūrā atspoguļojumu un atbilstājumu gūs viss jaunais, kas ik dienas rodas mūsu dzīvē.

Sormovai — simts gadu

LEVS SLAVINS

«Sormovas Lielais ceļš viss asarām apslacīts.»

Sormovas rūpniecās cēlājs un pirmais īpašnieks bija kāds Benardaki, persona, kas modina interesi un kas pa daļai iegājusī klasiskajā literatūrā. Vīnu uzcīrējs, labības eksportieris, kokmateriālu spekulants atvaļināts huzars Benardaki bija raksturīgs jauna tipa pārstāvis krievu dzīvē — naudas un rūpniecības valdonis.

Sormovas rūpnīcā viņš noteica 14 stundu darba dienu, par kuru strādniekam maksāja no 25 līdz 30 kapēikām, nolemjot to eksistencei pusbadā.

1871. gadā Sormovas rūpnīca izlaiž tvaikoni, kas rādīja apvērsumu kuģu būvniecībā. Jaunais kuģis tā arī tika nosaukts par «Apvērsumu». Jau astoņdesmitajos gados Volgas flote kļūst labākā Eiropā.

Šais pašos gados Sormovas rūpnīca pati sev konstruē sareģītākās darba mašīnas, neatpalikdama no valstīm ar vecu mašīnbūvniecības kultūru Šim apstāklim krievu rūpniecības attīstības pētnieki ne vienmēr pievērsī vajadzīgo uzmanību.

Sormovas rūpnīca bija arī elektrokausēšanas metodēs pionieris, kas jau šīs gadsimta sākumā uzstādīja attiecīgu krāsnī. Sormovas rūpnīcā pieder prioritāte motoru kuģu būvē. Pirmā pašgājēja naftas transporta lielaivā ar iekādedzes motoru noīaista ūdenī no Sormovas kuģu būvētavas jau 1903. gadā. Vienpadsmit zemes smīleju kuģu karavanā, kas 1911. gadā uzbūvēta Sormovā, nebija līdzīgas Eiropā ne pēc jaudas, ne pēc iekārtas pilnības. Preču lokomotīves «O-4-0», kuras Sormovas rūpnīca sāka izlaist 1898. gadā, bija vienas no labākajām pasaulē.

2.

Milzīgu vērtību radītāji sormovieši zaudēja spēkus nežēlīgas ekspluatācijas jūgā. Sormoviešu revolūcionārās noskaņas pagājušā gadsimta beigās sāka iegūt organizētas formas. Arvien biežāk notika atklāts uzstāšanās, strādnieku sapulces, radās pirmie marksistiskie pulciņi.

Pēc tam, kad Nižņijnovgorodu bija apmeklējis Leņīns, šeit 1901. gadā organizējās KSDSP pirmā komiteja, kurā

no Sormovas ietilpa Pēteris Zalomovs. 1902. gada pirmajā maijā sormovieši devās lieliskā politiskā demonstrācijā, kuru Gorkijs attēlojis romānā «Māte». Tajos gados Nižņijnovgorodā un Sormovā strādāja nenogurdināmais masu organizators un varākū revolūcionāru uzstāšanās vadītājs J. M. Sverdlovovs.

Sormovas slavēnais vārds pieminēts «VK(b)P vēstures īsajā kursā» kā nosaukums pilsētai — vienai no varonīgajām 1905. gada bruņotās sacelšanās dalībniecēm. Pēc 1917. gada februāra revolūcijas sormovieši ievēda rūpnīcā strādnieku miliciju. To atzīmēdams, Leņīns rakstīja:

«Nižņijnovgorodas strādnieku piemēram jāklūst par paraugu visai Krievijai.»

Pilsōņu kara gados sormovieši visu savu pārbaudīto meistartību vēlīja Volgas kara flotilijas radīšanā. Tajos gados viņi, Leņīna uzdevumā, uzbūvēja pirmos tankus.

Viss Sormovas rūpniecās kolektīva darbs norisa Nižņijnovgorodas partijas organizācijas vadībā, kuras priekšgalā bija Leņīna un Staļina uzticamie līdzgaitnieki V. M. Molotovs, L. M. Kaganovičs, A. I. Mikojaņs. Nižņijnovgorodas partijas organizācijas un personīgi A. A. Zdanova vadībā, kura vārds piešķirts «Sarkanajai Sormovai», rūpnīca pārvarēja visas grūtības, isā laikā atjaunoja produkcijas pirmkāra līmeni un uzskā rekonstrukciju uz jaunās tehniskās bāzes.

3.

Staļina piegādu lafkmetā rūpnīcās «Sarkanā Sormova» kolektīvis iegāja savas dzīves astotajā gadu desmitā. Bet tieši ar šo brīdi rūpnīca sāka kļūt jaunāka. 1931. gadā šis, viens no vēcākajiem krievu uzņēmumiem izlaida naftas transporta kuģus «Leņīns» un «Profinterns», kas ir labākie un ātrākie pasaulē.

Nākamajā gadā rūpnīca izlaiž spēcīgākos un tehniskī pilnīgākos velkoņus, kādi jebkad vāgojuši upju ūdeņus, «Sarkanais šachtinieks», «Industrializa-

socialistiskās sacensības vadītāji. Kopā ar vēcajiem strādniekiem viņi strādā vienā ierindā. Starp «Sarkanās Sormovas» komandieriem — bijušie strādnieki, kas izglītojušies padomju varas laikā. Tje ir — inženieri Markuševs, Lapins, Moskovkīns, Konachīns, Komandīns, Nesterovs, Lamzīns un citi. Bijušos strādniekus mēs redzam galvenā inženiera, lielāko nodāju un oecu priekšnieka postenos.

Jauni kultūras centri tagad rodas ap gigantiskajiem socialistiskajiem uzņēmumiem. Pašlaik Sormovā 27 bibliotēkas. Lielākā no tām — ar piecdesmit tūkstošiem sējumu — atrodas pie Staļina vārdā nosauktās Kultūras pils.

Tagadējā Sormovā vairāki tehnicumi, tai skaitā mašīnbūves un pedagoģiskās tehnicums, divdermit pamatskolas un vidusskolas. Šeit piecas slimnīcas, bērnu dārzi un vietnes, dzemdību nami. Šajos Sormovas sadzīves valstos — mūsu padomju dzīves veids.

4.

Lielos un līksmos savas simts gadu pastāvēšanas svētkos «Sarkanā Sormova» sagādīja tehnicī lieliski apbruņota. Paši sormovieši uzskata, ka tas tikai daudzsolšo darbu sākums. «Mums šī diēna jāvālnago, —izteikdams visa kolektīva jūtas, sacīja rūpnīcas direktors Staļina premijas laureāts H. Rubinčiks, — ar darbu tālāku izvērēšanu mehānicā, kas nodrošina strādnieku darba atvieglināšanu un paaugstina ražīgumu.»

Tā būtiskā darba procesu pārķertorešana, kas noris «Sarkanajā Sormovā» pēdējos gados, ir slavens lappuse rūpniecās vēsturē. Mehānicā «Sarkanajā Sormovā» ir kļuvis par radošu masu kustību. «Sarkanās Sormovas» bolševiki iet šai lietā priekšgalā, viņi veid aiz sevis visā sormoviešu masā — Gorkija romāna «Māte» varoņa Pētera Vlasova pēctecus.

Kā pagājušajos gados, tā arī tagad Sormovas bolševiki iet daudzus tūkstošus lielā rūpnīcās kolektīva avangardā. Partijas organizācija Sormovā veic milzīgu masu politisko un kulturālī izglītojošo darbu, kura rezultātā nemīnī nostiprinās sormoviešu kaujnīciskās rindas.

Gitās padomju republikās

JAUNA OPERA
Leningradas Mazais operas teātris uzvedis Leningradas komponista A. Paščenko jauno operu «Krečinskā kūdas».

PARTIJAS VESTUREI VELTĪTA IZSTĀDE

Vairāk nekā 120 Gruzijas gleznotāju un tēlnieku gatavojas lielai izstādei, kas veltīta partijai un Padomju valsts vēsturei.

BORODINAS KAUJAS PANORAMAS RESTAURĀCIJA

Sākusies mūsu Dzimtenes lielākā kaujas skatu glezniecības parauga — panoramas «Borodinas kauja» restaurācija.

Pazīstamā māksliniece F. Rubo gleznotā panoramā attēlo spraugu momentu krievu armijas vēsturiskajā kaujā pret Napoleona kara pūļiem.

A. ČECHOVA MUZEJS

Aleksandrovskā-Sachalinskā gādīgi rūpējas par namiņu, kurā 1890. gada jūlijā dzīvojis Antons Čehovs.

PĒTĪ UIGURU KULTURU

Kazachstānas Zinātņu akadēmija veic lielu darbu vienas no senākajām Vidusāzijas tautām — uiguru — kultūras vēstures pētīšanā.

ORATORĪJA «STALINGRADAS LEĢENDA»

Krievu komponists S. Zdanovs pabeidzis plašu oratoriju «Stalingradas leģenda».

CHAMZAS PIEMIŅA

Uzbekijas darba ļaudis augstā atzīmē uzbeiku padomju literatūras pamatlīdzēja, dzejnieka, dramatiķa un komponista Chamzas Chakim-Zade Nijazi 60. dzimšanas un 20. nāves dienu.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

Uzbekijas Padomju rakstnieku saimība gatavo Chamzas darbu izlasi.

L. Tolstoja drama „Dzīvais mironis“

Leņina komjaunatnes vārdā nosauktā teātra viesizrādes

ARVĪDS GRIGULIS

Geniālo krievu klasisko rakstnieku Levu Tolstoju V. I. Leņins nosaucis par «Krievijas revolūcijas spoguļi».

Bez izcilēm, milzīgiem audekļiem prozā, kur, bez šaubām pirmo vietu ieņem romāns «Karš un miers», Levs Tolstojs sarakstījis arī vairākas ļoti nozīmīgas lugas.

Drama «Dzīvais mironis» sarakstīta 1900. gadā, tāpat geniāli meistarā darbības pēdējā posmā.

Lugas centralais varonis ir mužnieks Fedors Protasovs. Viņam ir bagātība, jauna un skaista sieva, draugi augstākās sabiedrības aprindās.

Lai izvairītos no pretrunām ļaunību šķiršanās prāvas tālākā tiesā un tomēr dotu iespēju savai sievai apprecēties ar «kārtīgu» un turīgu birokrašu — Viktoru Karepinu.

Visas padomju zemes teātri gatavojas plaši atzīmēt Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 32. gadadienu.

viņu. Tādā ceļā Protasovs kļūst par «dzīvu mironi», kas kļūst par Maskavas priekšpilsētu dzertuvēm tajā laikā, kad reliģiozais birokraats Karenins, ar grūtībām pārvarējis savas sabiedrības aizspriedumus.

Protasova un Karepina lietā sākas liels un sarežģīts tiesas process, kas tikai vēl pīlāk ilustē cariskās birokraijas un valdības sabiedrības nevērtību.

Luga «Dzīvais mironis» pirmoreiz uz skatuves inscenēta Maskavas Dailes teātrī 1911. gadā, bet tad vēl nebija atzīstīti visi pēdējie šīs lugas labojumi.

Lugu inscenējusi Staļina premijas laureate, tautas māksliniece S. Birmanes veidotāja, ļoti raksturīgā Annas Karepinas lomā.

Ar jauniem uzvedumiem Oktobra gadadienu atzīmēs arī muzikālie teātri.

stāvja līdz nomaļam krogus alkoholiķim, veikta dziļā psiholoģiskā attaisnojumā Ja pie šī lieliski veidotā, psiholoģiski dziļi un smalki niansētā tēla vēl varētu ko vēlēties, tad, manuprāt, tas būtu cietākas rakstura līnijas tajos skatos, kur Protasovs jau atrodas «dzīvā mirona» lomā.

Līzas māti — Annu Pavlovnu tēlo nopeniem bagātā skatuves māksliniece K. Kručiņa, dodot tipisku, ierobežotu uzskatu muļniecības tēlu.

Vēl spilgtāk šī interpretācijas savdabība redzama Staļina premijas laureates, tautas mākslinieces S. Birmanes veidotajā, ļoti raksturīgajā Annas Karepinas lomā.

Loti savdabīgu vietu visā inscenējumā ieņem čigānu grupa ar saviem meistariskajiem muzikālajiem izpildījumiem.

Istu cariskās birokraijas pārstāvi redzam tiesas izmeklētāja tēlā, ko veido V. Adlerovs.

Noslēgusā ievērojamā krievu padomju teātra mākslas pārstāvja Maskavas Leņina komjaunatnes vārdā nosauktā teātra viesizrādes Rīgā.

Tāpēc Rīgā skatītāji izsaka Maskavas viesim visdziļāko pateicību un cer to atkal no jauna redzēt mūsu vidū.

Dailiteratura 1950. gadā

Vissavienības Valsts literatūras izdevniecības redakcijas padome nesēn apsprieda tematisko plānu 1950. gadam.

Tāpat kā iepriekšējos gados, galveno vietu plāna projektā ieņem krievu klasiskā literatūra.

Seriļā «Krievu romāna bibliotēka» ietilpināti divpadsmit sacerējumi: Gorkija «Foma Gordejevs» un «Trīs», Gončarova «Krauja» un «Parastais notikums».

Sagatavots iespēšanai vairāk nekā desmit memuaru, literatūras krājumu: P. Anpenkova, A. Leškova, A. Nikitenko, I. Panajeva atmiņas un laika biedru atmiņas par krievu klasiķiem.

Lai metiet krievu literatūru pārstāv Serafimoviča, Alekseja Tolstoja, Čapigina, Siškova, Krimova, Solochova, Fedina, Pavļenko, Katajeva, Leonova, Sergejeva-Censka un citu darbi.

Padomju Savienības tautu literatūras nodalī — 45 grāmatas ar brīlīgo republiku klasiķu un tagadējā laika rakstnieku darbiem.

Sagatavoti izdošanai Leļjas Ukrainas kopoto rakstu 3 sējumi, baltkrievu literatūras antoloģija, kā arī Džambūla, Jankas Kupalas, Rijska, Tičinas, Isakjana, Cvirkas un vairāku citu prozaiku un dzejnieku darbu izlases.

Gandrīz divkārtīgi, salīdzinot ar pagājušo gadu, palielināts plānā jaunās demokrātijas valsts rakstnieku darbu izdevumiem.

Bez tam lasītāji saņems vēl divdesmit sešus ārzemju klasiskās literatūras darbus.

Kā negatīva parādība jāatzīmē, ka Vissavienības Valsts literatūras izdevniecības jaunajā plānā ļoti vāji pārstāvēta literatūrzinātne un literatūras kritika.

Kolchozu bibliotēka

Ukrainas Valsts dailiteratūras izdevniecība sākusī izdot «Kolchozu bibliotēku», kurā ietilpst 50 krievu un ukraiņu klasiķu, kā arī padomju rakstnieku grāmatas.

Šis izdevums paredzēts kolchozu sabiedriskajām un kolchoznieku personīgajām bibliotekām.

Jau iznākušas pirmās sešpadsmit grāmatas: A. Puškina, L. Tolstoja, N. Nekrasova, N. Gogoja, Leļjas Ukrainas, I. Franko darbu izlases, D. Furmanova «Capajevs», M. Bubennova «Baltās bērzs», P. Pavļenko «Lai me» un citas.

OKTOBRA GADADIENAI

Ar jauniem uzvedumiem Oktobra gadadienu atzīmēs arī muzikālie teātri. Lielajā teātrī rādīs A. Balančivadzes baletu «Rubina zvaigzne» — par padomju cilvēku patriotismu un augstajām morālajām īpašībām Lielā Tēvijā kara dienās un miera laika celtniecībā.

„ZILAIS PORCELANS“

AL. ABRAMOVS

4. jūlijā Maskavas Dramas teātri notika Stalina premijas laureata Arvida Grigula lugas „Māls un porcelāns” pirmizrāde. Maskavā šī Rīgas skatītājiem pazīstamā luga uzvesta ar nosaukumu „Zilais porcelāns”. Lai iepazīstinātu mūsu lasītājus ar novērtējumu, ko latviešu padomju dramaturga darbs guvis Maskavas sabiedrībā, sniedzam laikrakstā „Večernaja Moskva” iespiesto AL. Abramova recenziju.

Zilā, ar savu skaistumu un dzidrumu nepārstāj porcelāna noslēpumu atklātis vecais meistars Atvasara. Šim darbam viņš atdevis piecdesmit savas dzīves gadus, visu sirdsdegsmi un nevēlas nevienu atklāt brīnīgo noslēpumu. Kādreiz viņš milējis kādu meiteni, bijušas cerības uz laimi, bet laimi ieguvis cits, un no visiem dzīves priekšiem Atvasaram palicis tikai zilais porcelāns. Vienīgi zilais porcelāns, domā vecais meistars, dod viņam tiesības uz nozīmību, pārvērtību, tikai ar šo noslēpumu, viņš var teikt, ka Atvasaras vārds skan lepni. Dzimtā Latvijā dzīve jau sen izmainījies, nav ne buržuāzisko valdītāju, ne okupantu, ne bijušā saimnieka Pfeifera. Pfeifera rūpnīca kļuvusi visas tautas īpašums un Atvasaras vecie biedri jau izpāruši lielo pārmaiņu jēgu un nozīmi. Bet Atvasara to nesaprot. Viņš nerēd, ka socialisma uzvara izmainījusi ne vien ražošanas attiecības, bet arī cilvēku dzīves, vecajam vīram vēl vieni mēļas, ka viņš dzīvo pašutē, kur cilvēks cilvēkam vilks, un turpinā glabāt savu noslēpumu, neapzinādamies, ka tagad to slēpj jau no tautas.

Bet dzīve šeit uz priekšu, dzīst, nostiprinās jaunā asni. Vecais Atvasara atnāk uz fabriku ar svēti glabāto burtiņu. Viņš izpratis savu kļūdu, dzīve viņu pārliecinājusi. Jaunās Latvijas cilvēki — bolševiki, radītāji, veidotāji, viņu pārliecinājusi, atklājuši viņam cilvēku attiecību patiesumu un skaistumu.

Tā rodas un nobriest galvenais dramatisks konflikts latviešu dramaturga, Stalina premijas laureata Arvida Grigula lugā „Zilais porcelāns”, kuras pirmizrāde nesena notika uz Maskavas Dramas teātra skatuves. Šis konflikts aktuāls un patiesīgs, ļoti svarīgs to sarežģīto procesu izpratnei, kas norisīrajās dažu latviešu tautas slāņu apzinā socialīstiskās celtniecības pirmajos gados. Bet vēl svarīgāks otrs konflikts, kas atklāj jaunās socialīstiskās iestības seju, jaunā, Padomju Latvijas cilvēku seju, kurš izgājis kaujā un uzvar cīņā par labāku dzīvi.

Šis konflikts sižets Grigula lugā risinās tā:

Rūpnīca ir uz augšupejas ceļa. Saņemta telegrama, kurā ministrs apsveic rūpnīcas vadību un pirmrindniekus stacionāriem ar ražošanas uzvarām. Saņemts arī liels pasūtījums sakarā ar Maskavas 800. gadadienu. Bet nelāga, neparedzēta nejaušība draud apturēt ražošanu — trūkst izejvielu. Māla krājumi, kas atrodas speciālos baseinos, izrādās bijušā saimnieka Pfeifera bēdīgs blēf. Krīzes gados viņš piepildījis bedres ar izdedžiem un atkritumiem, aplūpījis visu to ar plānu

māla kārtību un iekārtības bankā kā izejvielu krājumus. Neviens, izņemot meistaru Skudru, par to nezina. Skudra kļūst, uzskatīdams, ka nav viņa darīšana iekārtības lietās, kas viņu neskar. Bet dzīve liek viņam mainīt savu nostāju. Beidzot viņš saprot, ka rūpnīcas lieta ir viņa dzīves interešu lieta, un izstāsta visu, ko zina.

Kā izkļūt no šā stāvokļa, kā izglābt krievu padomju rūpnīcas uzņēmuma godu? Ir viena izeja: divu dienu brauciena atāllūmē upē iestrēgušas trīs liellaivas ar mālēm. Šai gada laikā, turklāt apstākļos, kad sākusies ledus iešana un trako vētra, liellaivas pārvest pa straujo krācaino upi nav iespējams. Taču padomju cilvēki nepazīst vārdus „nav iespējams”. Pārvest liellaivas dodas trīs strādnieku brigades inženiera Skultes vadībā. Viss tālākais luga — tas ir patiesies un savijpošs stāsts par to, kā uzvar bolševīstiska enerģija, griba un viriškība.

Grigula lugā redzam vecās un jaunās Latvijas cilvēkus. Daži no tiem, kurus līdzīgi Atvasaram un Skudram nomāc vēl neizdzīvoto kapitalistiskās pagātnes atlieku nasta, galu galā apzinās socialīstiskās iestības un cilvēku varētumu un skaistumu. Citi, inženierim Skultem līdzīgi — partijas un bezpartejiskie bolševiki, droši un apņēmīgi rada šo iestību. „Dzīve — tā ir cīņa par labāku dzīvi”, — atkārtodams sava krievu drauga Igora Ščepkina vārds, saka latvietis Niklāvs Skulte. Šeit jaunā, progresīvā cīņā pret veco, savu laiku nodzīvojušo, Lielā Tēvijas kara kaujās rūditāju krievu un latviešu tautu draudzībā — arī ietverta Grigula lugas idejiskā jēga.

Lugā izvirzīto problēmu nozīmīguma un sarežģītuma dēļ tā nav viegla uzvesana. Maskavas Dramas teātra kolektīvs, kura sastāvā ir pieredzes bagāti aktieri un daudz spējīgas aktieru jaunatnes, šīs grūtības pašā pamatā pārvarējis. Izrādes inscenētājs Stalina premijas laureats N. Loiters, asistente V. Jenušina un centrālo lomu tēlotāji katru tēlu centušies atklāt kā sabiedrisku parādību, kas tipiski vispārīgā veidā raksturo, ļoti skaidri izrādē uzņemam, piemēram, temū par jauno Padomju Latviju, par progresīvajām, socialīstiskajām attieksmēm ar dzīvi, ar darbu, ar cilvēkiem, kas iemiesotas rūpnīcas direktora Benedikta Kruša, inženiera Skultes, rūpnīcas partorga Dāvida Gaujmalieša un visu viņu līdzgaitnieku cīņā par labāku dzīvi.

Benedikta Kruša — spīlsts un nozīmīgs tēls luga. Viņa ir cilvēks ar cieņu gribu, viriškību un spēcīgu raksturu. Uzticot viņai liela rūpnīcas uzņēmuma vadību, dzimtene un partija parādījušas viņai, pirmrindas padomju sievietei, augstu uzticību, un šo uzticību Benedikta attaisno, lai kādi šķēršļi viņas ceļā arī rastos. Viņai nav viegli dzīvot; viņa mil inženieri Skulti ar lielu un dziļu jūtu spēku, bet Skulte iemilējis jaunu mākslinieci Kaivu. Šo temū — Benedikta personīgo temū — aktrise V. Jenušina labi izjūt un atdod skatītājam gan varonē, dvēselē sāpes, gan dvēselē viriškību, kas apspiež vilšanos un sāpes. Bet, diemžēl,

aktīves radītajā tēlā personīgā temā izteikta spīgtāk par sabiedrisko temū un brīžiem pat ik kā to nomāc.

Skatītājiem izrādē ļoti patīk Skulte. Tas arī saprotams: S. Sokolovskis, mums liekas, ļoti patiesi atdevis galveno, kas ir viņa varonā tēlā, — bojševika degsmi, viņa lielisko sapni par nākotni, nevaldāmo gribu cīnīties par šo nākotni. Tieši tāds stādās priekšā šis ārēji mierīgais cilvēks ar nespējīgām kustībām un kvēlo sirdi.

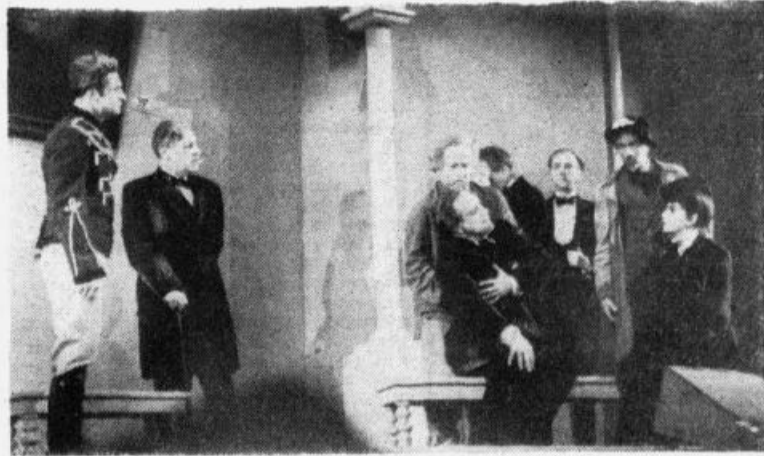
Viens no ievērojamākajiem izrādes aktieriskajiem panākumiem — mākslinieces Kaivas tēls jaunās aktrises L. Bogdanovas izpildījumā. Vecā Atvasara mazmeita Kaiva jau sen sapratusi to, kas vēl nesaprotams vecetvam un par ko atklāti pīrgājas viņas bijušais biedrs mākslā, buržuāziskā estētisma purvā iegrīmušais gleznotājs Zemgals. Kaiva zina, ka dzīvei, darbam, mākslai jēga ir tikai tad, ja tās kalpo tautai. Mēs izrādē konkrēti izjūtam, ka Kaiva tam patiesi tic un nekad nenoies no ceļa, uz kura viņa nostājusies apņēmīgi un cieši. Arī Kaivas personīgo temū aktrise aiznes līdz skatītājam pilnīgi pārliecināti. Kaiva mil, un viņu mil, un šo gaišo tīro jūtu prieku samānām katrā jaunās aktrises intonācijā.

N. Cistjakovs lieliski tēlo veco Atvasaru. Mūsu priekšā sakaitināts, un neapmierināts vecis, kam liktenis izdarījis pārestību un kas ļaunojas uz to. Liekas, ar viņu pat veltīgi strīdēties, pārliecināt par valsti noliekošo pārmaiņu nozīmību un grandiozitāti, tik ieteipīgs, nepiekāpīgs viņš savos maldos. Bet sceniskā tēla attīstības gaitā izrādē jūtam, kā šī nepiekāpība vājinās. Teksta, kas par to runātu; nav, — aktīrs tēlo zemtektu. Un kad izrādē tuvojas beigām, apzināties, ka arī bez Skultes un viņa biedru viriškīgā varonardarba Atvasara tik un tā būtu atdevis savu noslēpumu tautai. Dzīve ir viņu pārliecinājusi. Lūk, to mums ļauj izjust lomas izpildītājs, papildinādam un bagātinādam autora gleznoto portretu.

Izrādē vispār daudz dzīvu, krāsu bagātu portretu. Paliek atmiņā Skultes līdzgaitnieku — partorga (B. Svoboda) un vecā rūpnīcas meistara Pacera (A. Polakovs), kapteiņa Ščepkina (V. Isaļevs) un viņa sapieru — seržanta (P. Isakovs) un karēivja Azizbekova (A. Vasins) tēli; nēdējais tēlo ar vieglu komēdijisku nokrāsu, radīdams tikai uzskicētu, tomēr izteiksmīgu raksturu.

Komēdijiskos topos atrisināti vecās Latvijas cilvēku tēli — vecais zemnieks, gan nomāktis un kluss, bet izrādās, jau sen izpratis jaunās iekārtas taisnību un taisnīgumu (šo lomu teicami veic V. Rudins), un estelīzējošais gleznotājs Zemgals (N. Jestiņņevs), radēošs spēkus zaudējis, niecīgs cilvēks ar kroplu psihu un reacionāru pasaules uzskatu. Šeit, mums šķiet, komēdijiskums lieks. Tādi ļaudis viegli var kļūt sociāli bīstami, un norādījums luga uz to ir; tikai ne tēlātājs, ne režisārs kaut kā to nav sajutuši.

Lugu izrādā literārā un sceniskā ziņā ļoti labā tulkojumā, ko veicis V. Ardamatskis. Sadzīves konkrētība izteiksmīgas gleznotājas S. Sevaldiševas dekorācijas. Teātris radījis interesantu un ievērojamu izrādē, kas iepazīstina maskaviešus ar talantīgā latviešu dramaturga gudro un nozīmīgo lugu.

L. Tolstoja luga „Dzīvais mironis” Lenina komjaunatnes vārdā nosauktā teātra viesizrādēs Rīgā. Attēlā: lugas noslēguma aina. Profasova lomā — PSRS tautas māksliniece, Stalina premijas laureāte I. Berseņeva

B. Vdovenko foto

IRMAS JAUNZEMES KONCERTI

Pēc vairāk nekā gada starplaika Rīgā atkal ieradusies pazīstamā tautas dziesmu izpildītāja KPFSR un Baltkrievijas PSR nopelniem bagātā māksliniece Irma Jaunzeme. Mākslinieces vārds populārs ne vien plašajā Padomju Savienībā, bet arī tālu ārpus tās robežām.

Vairāk nekā 30 gadu laikā, ceļojot un koncertējot pa padomju pilsētām un laukiem, Irma Jaunzeme apguvusi visu padomju tautu dziesmas, vākus un krājus folkloras materiālus, sākot no Padomju Savienības rietumu robežām līdz Tālajiem Austrumiem. Ilggadīgajā mākslinieciskajā darbā I. Jaunzeme izkopusi īpatni tautas dziesmu žanru līdz pilnībai. Ar savu smalkjūtīgo un sirsnīgo priekšnesuma veidu viņa prot atklāt ik tautas dziesmā tās raksturīgākos vilcienus un īpatnējo kolorītu. Dziesmu izpildījumu dziedone delikāti papildina ar izteiksmīgu mimiku vai raksturīgu žestu, tā panākot īstu tautas muzicēšanas iespaidu. Tautas dziesmu dziedāšana oriģinālvadā, precīza izruna un tautas dziedāšanas tehnikas atdarinājums piedod dziedones mākslai dziļi īpatnēju raksturu un pievilcību.

I. Jaunzemes koncertos Valsts filharmonijas un Dzintaru koncertzālēs šonedēļ no jauna iepazīnāties ar skaistajām krievu, baltkrievu, ukraiņu,

gruziņu, turkmeņu, latviešu, ebreju, kirgizu un spāņu tautas dziesmām.

Krievu tautas ciešanas cara patvaldības laikā raksturoja spraigā dramatiskā izteiksmē nodziedātās Mokrousova un Blanderā dziesmas. Spēcīgu iespaidu panāca drūmā noskanā izturētā A. Kainina dziesma „Sīva raud”.

Dzimtenes mīlestība un kvēls patriotisms izpaužas oriģinālvadās nodziedātās dziesmās: turkmeņu tautas dziesmā „Mana dzimtene” un kirgizu tautas dziesmā „Dzīvei” V. Vlasova apstrādājumā.

Dzīvesprieku un draisku tautas humoru dzirdējam virknē krievu, baltkrievu, ukraiņu un latviešu tautas dziesmu.

Sirsnīgi un ar bērnišķīgu naivumu raisījās I. Jaunzemes ukraiņu bērnu dziesmu priekšnesumi. Raksturīgi bija Faintuka un Levina apstrādāto ebreju dziesmu izpildījumi.

Atbildot klausītāju nemīlīgiem smūcēm, māksliniece piedevām sniedza vēl savu spāņu tautas mīlas dziesmu V. Florova apstrādājumā.

V. Florovs, kas ir I. Jaunzemes pastāvīgais pavadiņš jau kopš 1925. gada un vairāku dziedones repertuārā ietilpstošs tautas dziesmu apstrādātāja autors, savu atbildīgo uzdevumu arī šoreiz veica ar izcilu veiksmi.

J. Koke

Armeņu tautas dziesmas un dejas

Valsts filharmonijas āicināti, Rīgu apciemojuši vairāku tautu dziesmu un deju ansamblī. Nesen klausījāmies Valsts Ukrainas tautas kora koncertus, skatījām Valsts deju ansambla priekšnesumus, agrāk iepazīnāmies ar Donas kazaku mākslu, gruziņu tautas dziesmām un dejām. Tagad Rīgu apciemojis Armeņu tautas dziesmu un deju ansamblis.

Armeņu tautas māksla iekarojusi reālamu vietu pārējo padomju tautu vidū. Lai atceramies kaut tādus ievērojamu komponistu vārdus kā Stalina premijas laureatus A. Čačaturjanu un A. Arutjunjanu. Armeņu tautas melodijas un dejas ir īpatnējas, tās raksturojas ar savdabīgu kolorītu. Muzikālā valoda bagāta svaigām melodijām, kuras viegli atšķirt no citu tautu muzikas. Dejas kustību ziņā ļoti atturīgas, bet satur izcili spēcīgu izteiksmes līdzekļu un savā izpildījumā ir sevišķi plastiskas un liegas.

Armeņu tautas dziesmu un deju ansamblī 12 gadu laikā par atzīstamu māksliniecisku vienību izveidojis tā mākslinieciskais vadītājs Armenijas PSR tautas mākslinieks Tatuls Altunjans. Ansamblī ietilpst jaukts koris, dejojāji un tautas instrumentu grupa, kurās sastāvā senie tautas instrumenti — saz, dudūks, kanons, ūds, stambule u. c. Tautas instrumentu grupu vada vecs tautas muzikā A. Aleksandriāns.

Koncertu programma bija ļoti plaša

Nākamajā nedēļā

Maskavas Centrālā Jeļju teātra viesizrādes Apgabala virsnieku namā:

26. jūlijā KPFSR tautas māksliniece, Stalina premijas laureāte S. Obrāzova daiļrades vakars.

27. jūlijā K. Goci „Karālis Alnis” un S. Obrāzova daiļrades vakars.

28., 29. un 30. jūlijā J. Sperānska „Tavu skropstu vēdās”.

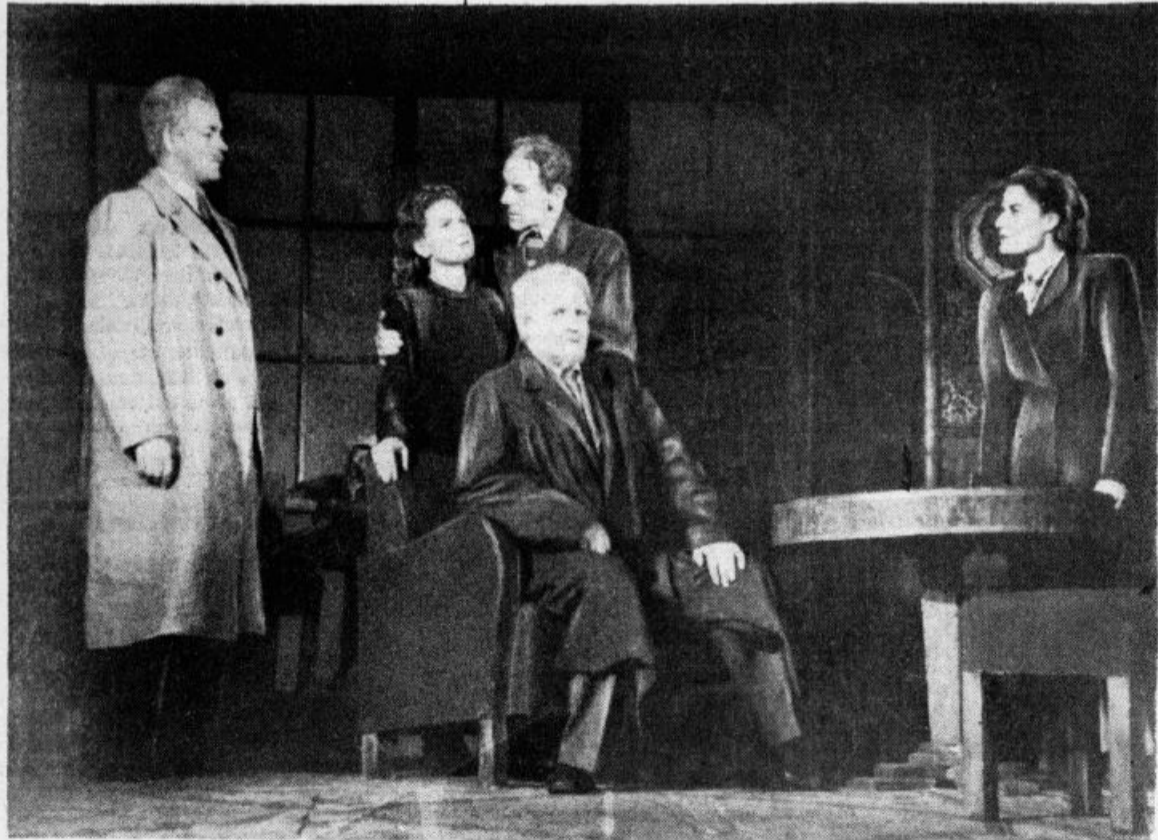
29. jūlijā Dzintaros M. Aleksandroviča solo vakars.

27. jūlijā Rīgā, Arodbiedrību Centrālajā klubā PSRS Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības istenā locekļa, juridisko zinātņu kandidāta K. Adžarova (Leningrada) lekcija par jaunākajiem notikumiem starptautiskajā politikā.

29. jūlijā Dzintaros M. Aleksandroviča solo vakars.

Rīgā, Partijas izglītības noma maršā zālē, LPSR Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības valdes paplašinātā sēdē, PSRS Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības priekšsēdētāja vietnieka akadēmika M. ūna ziņojums par biedrības plēnumu Maskavā un tā lēmumiem attiecībā uz turpmākā darba uzdevumiem.

29. jūlijā un 31. jūlijā Dzintaros Baltijas kara apgabala dziesmu un deju ansambla koncerti.

Aina no Arvida Grigula lugas „Zilais porcelāns” („Māls un porcelāns”) uzveduma Maskavas Dramas teātri. Attēlā: A. Polakovs (Pacers), L. Bogdanova (Kaiva), B. Svoboda (Gaujmalietis), N. Cistjakovs (Atvasara) un V. Jenušina (Benedikta Kruša).